Raport w zakresie adekwatności kapitałowej, ryzyka oraz polityki wynagrodzeń Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A.

według stanu na 31 grudnia 2016 roku

Warszawa, 2 marca 2017 r.

Aktualizacja z dnia 12 lipca 2017 r.

Millennium bank

RAPORT W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ, RYZYKA ORAZ POLITYKI WYNAGRODZEŃ GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2016 ROKU

SPIS TREŚCI

1. Wstęp ... 3
2. Adekwatność kapitałowa ... 4
3. Cele i strategia w zakresie zarządzania ryzykiem ... 6
4. Regulacyjne bufory kapitałowe ... 8
5. Zakres stosowania CRR i fundusze własne ... 9
6. Wymogi kapitałowe i kapitał wewnętrzny ... 14
   6.1 Wymogi kapitałowe według klas ekspozycji i rodzajów ryzyka ... 14
   6.2 Kapitał wewnętrzny ... 17
7. Ryzyko kredytowe ... 18
   7.1 Wymogi kapitałowe na ryzyko kredytowe ... 18
   7.2 Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta ... 22
   7.3 Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (Odpisy z tytułu utraty wartości) ... 25
   7.4 Korzystanie z ratingów zewnętrznych ... 30
   7.5 Aktywa obciążone ... 30
8. Ryzyko operacyjne ... 31
9. Ryzyko rynkowe i inne rodzaje ryzyka ... 32
10. Dźwignia finansowa ... 34
11. Metoda IRB ... 35
   11.1. Zezwolenie na stosowanie metody IRB ... 35
   11.2. System ratingów wewnętrznych ... 36
   11.3. Stosowanie oszacowań wewnętrznych ... 43
   11.4. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego ... 44
   11.5. Kontrola i przegląd systemów ratingowych ... 49
12. Polityka w zakresie wynagrodzeń ... 51
13. Oświadczenie Zarządu ... 57

Załącznik nr 1 Fundusze własne zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji UE nr 1423/2013 z dnia 20.12.2013 r. ... 58

Załącznik nr 2 Raport a Rozporządzenie CRR ... 70

1. WSTĘP

Zgodnie z wymogami określonymi w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR"), niniejszy materiał („Ujawnienia") przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczącym kompleksowego obrazu profilu ryzyka Grupy Kapitałowej („Grupa") Banku Millennium S.A. („Bank"), według stanu na 31 grudnia 2016 r.

W oparciu o art. 432.1 CRR, Grupa pominęła w ujawnieniach informacje uznane za nieistotne. Informacje nieistotne to w opinii Grupy informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych.

W oparciu o art. 432.2, Grupa może pominąć w Ujawnieniach informacje uznane za zastrzeżone lub poufne. Informacje uznaje się za zastrzeżone, jeżeli w opinii Grupy ich podanie do wiadomości publicznej osłabiłoby jej pozycję konkurencyjną. Informacje uznaje się za poufne, jeśli Grupa zobowiązała się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

Należy zaznaczyć, że niniejszy materiał nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonego w Części Ósmej CRR. Informacje nie zawarte w niniejszych Ujawnieniach zostały przedstawione w następujących dokumentach:

- Raport Grupy Kapitałowej Banku Millennium SA za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 r.
- Raport Banku Millennium SA za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 r.,
  zwanych dalej „Roczne Raporty Finansowe",
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku Millennium za okres 12-tu miesięcy zakończonych 31 grudnia 2016 r.
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Millennium za okres 12-tu miesięcy zakończonych 31 grudnia 2016 r.,
  zwanych dalej: „Sprawozdania Zarządu".

Ujawnienie informacji wymaganych częścią ósmą CRR w innych dokumentach wynika z art. 434.2 CRR.

Prezentowane informacje zostały przygotowane w oparciu o najwyższy krajowy szczebel konsolidacji (Grupa Banku Millennium SA). W niektórych przypadkach dane zostały przedstawione także dla Banku Millennium SA.

Aktualizacja dokumentu zatwierdzona przez Zarząd Banku dnia 12 lipca 2017 r. dotyczy zmian w tabelach o numerach od 31 do 33 w rozdziale 12 „Polityka w zakresie wynagrodzeń", w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń Zarządu wypłaconych za 2016 rok.

2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Adekwatność kapitałowa Grupy Banku Millennium oraz Banku Millennium SA w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej:

Tabela 1 Adekwatność kapitałowa Grupy Banku Millennium (w mln zł, %)

Wskaźniki kapitałowe	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Fundusze własne	6 390,7	6 208,9	5 368,9
Wymogi w zakresie funduszy własnych	2 938,4	2 970,4	2 820,5
Aktywa ważone ryzykiem	36 730,6	37 129,6	35 257,0
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	17,40%	16,72%	15,23%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	17,31%	16,35%	14,53%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	17,31%	16,35%	14,53%
Wskaźnik dźwigni finansowej	9,0%	9,1%	8,3%

Tabela 2 Adekwatność kapitałowa Banku Millennium (w mln zł, %)

Wskaźniki kapitałowe	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Fundusze własne	6 252,4	6 081,3	4 988,4
Wymogi w zakresie funduszy własnych	2 895,9	2 940,5	2 770,8
Aktywa ważone ryzykiem	36 198,7	36 755,7	34 634,5
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	17,27%	16,55%	14,40%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	17,18%	16,17%	13,69%
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	17,18%	16,17%	13,69%
Wskaźnik dźwigni finansowej	8,9%	9,2%	7,8%

Poziom adekwatności kapitałowej Banku i Grupy oceniany jest jako satysfakcjonujący. Wskaźniki kapitałowe znajdują się w długookresowym trendzie wzrostowym, a ich poziomy znacznie przekraczają minimalne wartości wynikające z regulacji prawnych (Rozporządzenie CRR) oraz te oczekiwane przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF). Poziom współczynników CET1 i TCR w okresie ostatnich 3 lat przedstawiono na poniższych wykresach.

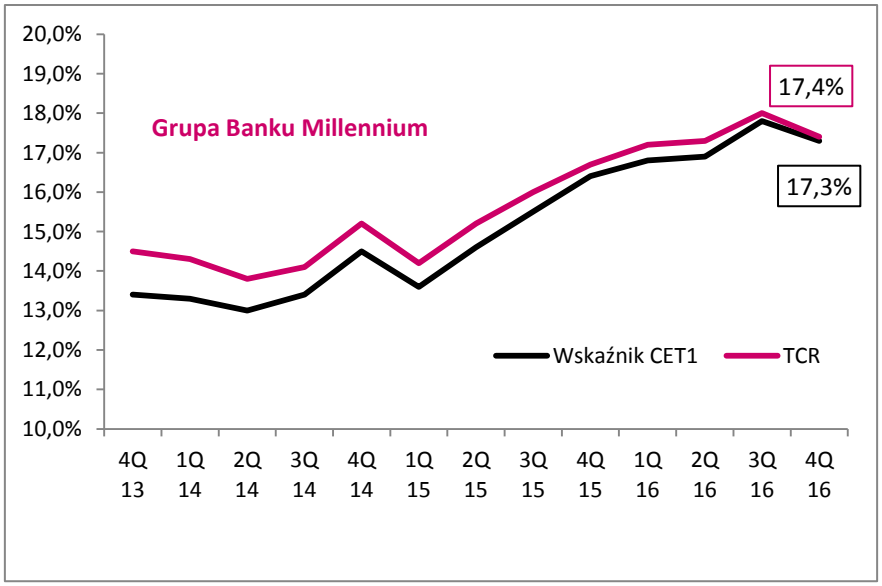

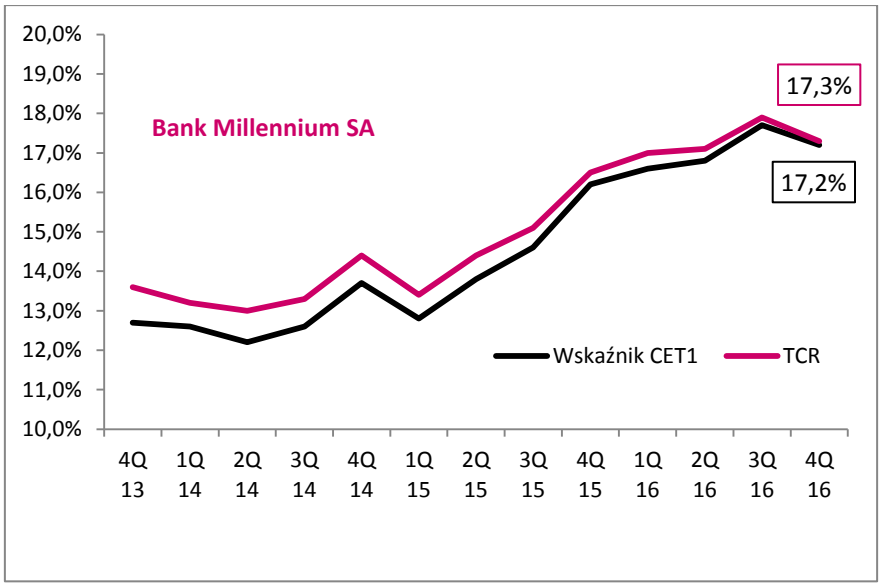

Według stanu na koniec 2016 roku, Grupa i Bank powinny osiągnąć zgodnie z oczekiwaniami KNF następujące poziomy adekwatności kapitałowej[1]:

- Współczynnik kapitału Tier 1 (T1)[2] = 12,79% (wielkość dla Banku to 12,82%)
- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) = 16,55 % (dla Banku 16,59%).

Grupa oraz Bank spełniają z nadwyżką poziomy adekwatności kapitałowej wymagane zarówno przez Rozporządzenie CRR, jak i oczekiwane przez KNF. Nadwyżki te, skalkulowane jako różnica między wartościami wymaganymi/oczekiwanymi a zrealizowanymi na dzień 31.12.2016 r, przedstawione są w poniższej tabeli.

[1] Omówienie wymaganych i oczekiwanych poziomów adekwatności kapitałowej przedstawiono w rozdziale 4.

[2] Dla Banku i Grupy, współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1) jest równy współczynnikowi kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1).

Tabela 3 Nadwyżka / niedobór adekwatności kapitałowej Grupy i Banku (w p.p.)

Grupa Banku Millennium SA Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej	CET1	T1	TCR
W stosunku do poziomów oczekiwanych przez KNF	n.d.	4,52	0,85
W stosunku do poziomów wymaganych Rozporządzeniem CRR	10,10	9,02	6,35
Bank Millennium SA Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej	**CET1**	**T1**	**TCR**
W stosunku do poziomów oczekiwanych przez KNF	n.d.	4,36	0,68
W stosunku do poziomów wymaganych Rozporządzeniem CRR	9,95	8,86	6,18

3. CELE I STRATEGIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Grupa opracowała kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2017-2019" (wcześniej obowiązywała wersja na lata 2016-2018). Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozerwalnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Bank/Grupę trzech podstawowych pojęciach:

1. Profil ryzyka: obecny profil ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Bank i Grupa są obecnie narażony. Bank i Grupa powinny również przewidywać, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z apetytem na ryzyko i tolerancją na ryzyko;
2. Apetyt na ryzyko: jaki poziom i jakiego rodzaju ryzyko Bank i Grupa są generalnie gotowe zaakceptować, by osiągnąć zakładane cele finansowe i strategiczne;
3. Tolerancja na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Bank i Grupa są w stanie zaakceptować ponad jego apetyt na ryzyko.

Celem Strategii Ryzyka jest zdefiniowanie profilu ryzyka oraz utrzymanie profilu ryzyka dla wszystkich rodzajów ryzyka w ramach limitów ustalonych dla apetytu i tolerancji na ryzyko.

Miary poziomu apetytu na ryzyko i tolerancji na ryzyko uwzględniają zarówno obecny, jak i przewidywany docelowy profil ryzyka. Zostały one zidentyfikowane w poniższych kluczowych obszarach:

1. Wypłacalność (w tym jakość aktywów)
2. Płynność i finansowanie
3. Zmienność wyników finansowych i składowych biznesu
4. Działalność operacyjna i reputacja.

Bank i Grupa posiadają jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynnościową oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka w szczególności i ogółem, Bank i Grupa jasno określają apetyt na ryzyko.

Apetyt na ryzyko Banku i Grupy jest definiowany głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka i dodatkowo uzupełnione bardziej szczegółowo zasadami i jakościowymi wytycznymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

a. Zasady zarządzania i planowania kapitałowego
b. Zasady i wytyczne kredytowe
c. Zasady zarzadzania ryzykiem koncentracji
d. Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności

e. Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych
f. Zasady i reguły dotyczące zarzadzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej
g. Polityka inwestycyjna
h. Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym
i. Polityka w zakresie testów warunków skrajnych.

W ramach tolerancji na ryzyko, Bank i Grupa określiły strefy tolerancji (zbudowane za zasadzie „świateł drogowych"). Strefy tolerancji zależą od zdefiniowanych poziomów mierników apetytu na ryzyko. Dla wszystkich stref tolerancji określono:

- proces eskalacji podejmowanych działań (organy/jednostki organizacyjne odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań)
- katalog decyzji / działań dotyczących kontroli i ograniczania ryzyka
- procedury monitoringu apetytu na ryzyko.

W odniesieniu do poszczególnych ujawnianych informacji zgodnie z art. 435.1 CRR, następujące z nich:

- struktura i organizacja funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie;
- zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka;
- strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko,

zostały omówione w rozdziałach dotyczących zarządzania ryzykiem w Raporcie Finansowym i Sprawozdaniu Zarządu.

Oświadczenia na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dającego pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii zostały zawarte na końcu niniejszego dokumentu. (art. 435.1.e)

Omówienie ogólnego profilu ryzyka, wraz z kluczowymi wskaźnikami i danymi liczbowymi, zostało zawarte w Tocznym Raporcie Finansowym i Sprawozdaniu Zarządu, w rozdziałach poświęconych zarządzaniu ryzykiem. (art. 435.1.f)

Członkowie organu zarządzającego zajmują po jednym stanowisku dyrektorskim. (Art. 435.2.a)

Bank utworzył oddzielny komitet ds. ryzyka: Komitet Ryzyka Banku Millennium SA. W 2016 roku Komitet odbył 16 posiedzeń. (Art. 435.2.d)

W Banku i Grupie funkcjonuje zintegrowany system informacji zarządczej, umożliwiający generowanie raportów w zakresie identyfikacji, pomiaru i działań kontrolnych w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Bank i Grupa zdefiniowały politykę raportowania ekspozycji na ryzyko dla celów zarządczych, która określa ogólne zasady przygotowywania i dystrybucji informacji służącej zarządzaniu różnymi rodzajami ryzyka. Jednostką odpowiedzialną za sporządzanie raportów dotyczących ekspozycji na różne rodzaje ryzyka jest głównie Departament Ryzyka. Raporty swoją częstotliwością i zawartością informacyjną są dostosowane do szczebla kompetencji i odpowiedzialności odbiorców, jak również do zmian zachodzących w profilu ryzyka Banku i Grupy.

Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają rzetelną ocenę ekspozycji na ryzyko oraz wspomagają proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku.

Raporty obejmują również informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko występujące w działalności spółek zależnych.

Raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko dla celów zarządczych kierowane są do:

- Rady Nadzorczej (raporty zatwierdzane przez Zarząd Banku)
- Zarządu Banku

- Komitetów dedykowanych do celów zarządzania ryzykiem – Komitet Ryzyka, Komitet Kapitału Aktywów i Pasywów, Komitet Kredytowy, Komitet Należności Zagrożonych, Komitet Walidacyjny, Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego
- Członków Zarządu Banku
- Departamentu Ryzyka (wewnętrzne raporty)

Polityka raportowania ekspozycji na ryzyko definiuje dla każdego odbiorcy:

- Zakres informacji (np. syntetyczna informacja o portfelu kredytowym, obejmująca najważniejsze parametry ryzyka, zmianę stanu odpisów aktualizujących w rachunku wyników, itd.),
- Format przekazywanych informacji
- Częstotliwość przekazywanych informacji. (Art. 435.2.e)

4. REGULACYJNE BUFORY KAPITAŁOWE

Bank, podobnie jak inne banki działające w Polsce, jest zobowiązany do utrzymywania od początku 2016 r. bufora zabezpieczającego w wysokości 1,25 p.p.

Bank otrzymał w październiku 2016 r. decyzję Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącą zidentyfikowania Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym i nałożeniu na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej na Bank bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości równoważnej 0,25% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

W październiku i grudniu 2016 r. Bank i Grupa otrzymały od Komisji Nadzoru Finansowego zalecenie utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 3,09 p.p. (Bank) i 3,05 p.p. (Grupa), który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 2,32 p.p. dla Banku i 2,29 p.p. dla Grupy) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada 1,73 p.p. dla Banku i 1,71 p.p. dla Grupy)[3].

Bank i Grupa nie są przedmiotem dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) Dyrektywy 2013/36/UE. (CRR art. 438.b)

W następstwie powyższych decyzji i zaleceń jak i pozostałych wymogów określonych przez Rozporządzenie CRR i rekomendacje KNF dla polskich banków (przyjmując jako podstawę minimalne oczekiwane przez KNF poziomy bazowe: łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie 12% i współczynnika Tier 1 na poziomie 9%), Grupa powinna utrzymywać według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. następujące poziomy minimalne współczynników kapitałowych:

- Współczynnik kapitału Tier 1 (T1) = 9+1,25+0,25+2,29 = 12,79% (wielkość dla Banku to 12,82%)
- Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) = 12+0,25 + 1,25+3,05 =16,55 % (dla Banku 16,59%).

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że powyżej przedstawione oczekiwane przez KNF wartości współczynników kapitałowych są znacznie wyższe niż wymagane prawem wspólnotowym (Rozporządzenie CRR).

Bank i Grupa nie są zobowiązane do utrzymywania wymogów w zakresie bufora ryzyka systemowego i bufora antycyklicznego (Art. 440 CRR).

[3] Zalecenie to zastępuje poprzednie zalecenie utrzymania funduszy własnych Banku na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie 3,83 p.p. w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier 1 (co odpowiada 2,87 p.p.).

5. ZAKRES STOSOWANIA CRR I FUNDUSZE WŁASNE

Zakres konsolidacji Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. określony zgodnie z przepisami ostrożnościowymi (Rozporządzenie CRR), jest tożsamy z zakresem konsolidacji dokonywanej na potrzeby sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego przygotowywanego przez Grupę w oparciu o MSR/MSSF. Grupa nie dokonała żadnych wyłączeń podmiotów objętych konsolidacją w porównaniu do sprawozdania MSSF, jaką to możliwość stwarza art. 19 ust. 1 Rozporządzenia CRR.

Spółki wchodzące w skład Grupy objęte konsolidacją na dzień 31.12.2016 r. przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 4 Spółki Grupy Banku Millennium SA objęte konsolidacją na 31.12.2016 roku

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
Bank Millennium S.A.	usługi bankowe	Warszawa	Podmiot dominujący		konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MB FINANCE AB	finansowanie spółek grupy	Sztokholm	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	Działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku w żadnej ze spółek Grupy nie ujawniono niedoborów kapitałowych w odniesieniu do obowiązujących wymogów kapitałowych. (Art. 436.d)

Grupa uważa, że nie istnieją obecnie oraz nie przewiduje wystąpienia istotnych przeszkód praktycznych lub prawnych dla szybkiego transferu funduszy własnych lub spłaty zobowiązań przez jednostkę dominującą i jej jednostki zależne. (Art. 436.c)

Grupa nie korzysta z odstąpienia przez właściwe organy od stosowania wymogów ostrożnościowych na zasadzie indywidualnej na mocy art. 7 CRR. Grupa nie korzysta także z zezwoleń właściwych organów określonych w art. 9 CRR (Art.436.e).

Poniższa tabela przedstawia strukturę funduszy własnych Grupy według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela nr 5 Struktura funduszy własnych Grupy na dzień 31.12.2016 roku (w tys. złotych)

	Pozycja	Kwota
1	**FUNDUSZE WŁASNE**	**6 390 664**
1.1	KAPITAŁ TIER I	6 356 800
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	6 356 800
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	2 360 619
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	1 213 117
1.1.1.1.2	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe	0
1.1.1.1.3	Ażio	1 147 502
1.1.1.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.2	Zyski zatrzymane	430 949
1.1.1.2.1	Zyski zatrzymane w poprzednich latach	0
1.1.1.2.2	Uznany zysk lub uznana strata	430 949
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	701 252
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	-270 303
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	-184 962
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	3 835 395
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902
1.1.1.6	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.1.1.7	Udział mniejszości ujęty w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.8	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowych udziałów mniejszości	0
1.1.1.9	Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	130 354
1.1.1.9.1	(-) Zwiększenia kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych	0
1.1.1.9.2	Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	146 305
1.1.1.9.3	Skumulowane zyski i straty spowodowane zmianami własnego ryzyka kredytowego w zakresie zobowiązań wycenionych według wartości godziwej	0
1.1.1.9.4	Zyski i straty wycenione według wartości godziwej, wynikające z własnego ryzyka kredytowego instytucji związanego z zobowiązaniami będącymi instrumentami pochodnymi	0

1.1.1.9.5	(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-15 951
1.1.1.10	(-) Wartość firmy	0
1.1.1.10.1	(-) Wartość firmy rozliczana jako aktywa niematerialne i prawne	0
1.1.1.10.2	(-) Wartość firmy uwzględniona w wycenie znacznych inwestycji	0
1.1.1.10.3	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z wartością firmy	0
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-62 314
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-62 314
1.1.1.11.2	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z innymi aktywami niematerialnymi i prawnymi	0
1.1.1.12	(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych po odliczeniu powiązanych rezerw z tytułu podatku dochodowego	0
1.1.1.13	(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-474 280
1.1.1.14	(-) Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	0
1.1.1.14.1	(-) Kwota brutto aktywów funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	0
1.1.1.14.2	Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane z aktywami funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami	0
1.1.1.14.3	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami, które instytucja może wykorzystywać w nieograniczony sposób	0
1.1.1.15	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I	0
1.1.1.16	(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier I ponad kapitał podstawowy Tier I	0
1.1.1.17	(-) Znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.18	(-) Pozycje sekurytyzacyjne, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.19	(-) Dostawy z późniejszym terminem rozliczenia, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.20	(-) Pozycje w koszyku, w odniesieniu do których instytucja nie może określić wagi ryzyka przy zastosowaniu metody IRB oraz które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.21	(-) Ekspozycje kapitałowe przy zastosowaniu metody modeli wewnętrznych, które alternatywnie mogą podlegać stosowaniu wagi ryzyka 1 250 %	0
1.1.1.22	(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.1.23	(-) Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych	0
1.1.1.24	(-) Instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.1.25	(-) Kwota przekraczająca próg 17,65 %	0
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	92 137
1.1.1.27	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art.	0

	3 CRR	
1.1.1.28	Elementy kapitału podstawowego Tier I lub odliczenia od kapitału podstawowego Tier I – inne	0
1.1.2	KAPITAŁ DODATKOWY TIER I	0
1.1.2.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał dodatkowy Tier I	0
1.1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	0
1.1.2.1.2	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe	0
1.1.2.1.3	Ażio	0
1.1.2.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.2	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.1.2.3	Instrumenty emitowane przez jednostki zależne ujmowane w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.4	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowego ujęcia instrumentów emitowanych przez jednostki zależne w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.5	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.6	(-) Instrumenty w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.2.7	(-) Instrumenty w kapitale dodatkowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0
1.1.2.8	(-) Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier II ponad kapitał Tier II	0
1.1.2.9	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale dodatkowym Tier I	0
1.1.2.10	Nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier I ponad kapitał dodatkowy Tier I (odliczenie w kapitale podstawowym Tier I)	0
1.1.2.11	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału dodatkowego Tier I zgodnie z art. 3 CRR	0
1.1.2.12	Elementy kapitału dodatkowego Tier I lub odliczenia od kapitału dodatkowego Tier I – inne	0
1.2	KAPITAŁ TIER II	33 864
1.2.1	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	128 720
1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	128 720
1.2.1.2*	Pozycja uzupełniająca: nieuznane instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	0
1.2.1.3	Ażio	0
1.2.1.4	(-) Instrumenty własne w kapitale Tier II	0
1.2.1.4.1	(-) Bezpośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	0

1.2.1.4.2	(-) Pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	0
1.2.1.4.3	(-) Syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II	0
1.2.1.5	(-) Faktyczne lub warunkowe zobowiązania do zakupu instrumentów własnych w kapitale Tier II	0
1.2.2	Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier II oraz pożyczek podporządkowanych podlegających zasadzie praw nabytych	0
1.2.3	Instrumenty emitowane przez jednostki zależne uznane w kapitale Tier II	0
1.2.4	Korekty w okresie przejściowym z tytułu dodatkowego uznania instrumentów emitowanych przez jednostki zależne w kapitale Tier II	0
1.2.5	Nadwyżka rezerw ponad oczekiwane uznane straty według metody IRB	0
1.2.6	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	0
1.2.7	(-) Krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale Tier II	0
1.2.8	(-) Instrumenty w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji	0
1.2.9	(-) Instrumenty w kapitale Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji	0
1.2.10	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	-94 856
1.2.11	Nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier II ponad kapitał Tier II (odliczenie w kapitale dodatkowym Tier I)	0
1.2.12	(-) Dodatkowe odliczenia od kapitału Tier II zgodnie z art. 3 CRR	0
1.2.13	Elementy kapitału Tier II lub odliczenia od kapitału Tier II - inne	0
	Współczynnik kapitału podstawowego Tier1 (CET1)	**17,31%**
	Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	**17,40%**

Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym

Tabela nr 6 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w Rocznym Raporcie Finansowym (w tys. złotych)

Pozycja	Nota sprawozdania finansowego	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 5
Zobowiązania podporządkowane	34	664 004	1.2.1.1
Kapitał zakładowy	35a	1 213 117	1.1.1.1.1
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Zestawienie kapitałów własnych strona 10	1 147 502	1.1.1.1.3
Kapitał z aktualizacji wyceny	35b	-184 962	1.1.1.3
Zyski zatrzymane	35c	4 765 548	1.1.1.4 1.1.1.5 1.1.1.2.2.1

Razem kapitały własne i zobowiązania podporządkowane wykazane w zbadanym sprawozdaniu finansowym	**7 605 209**	
Część wyniku netto, która nie może być zaliczona w dacie raportowania do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	-270 303	1.1.1.2.2.2
Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-62 314	1.1.1.11.1
Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-474 280	1.1.1.13
Korekta o 40% niezrealizowanych zysków	-2 719	1.1.1.26 oraz 1.2.10
Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-15 951	1.1.1.9.5
Korekta o część kapitału zobowiązania podporządkowanego, która nie może być zaliczona do funduszy własnych	-534 880	1.2.1.1
Korekta o naliczone odsetki od zobowiązania podporządkowanego	-403	1.2.1.1
Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	146 305	1.1.1.9.2
Razem fundusze własne	**6 390 664**	**1**

Pozycje nieodliczone od funduszy własnych

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 Grupa nie dokonała znacznych inwestycji w podmioty sektora finansowego, o których mowa w artykule 43 CRR.

W przypadku aktywów z tytułu podatku odroczonego, o których mowa w artykule 38 CRR, wartość ich stanowi 4,4% kapitału podstawowego Tier I po korektach, i w konsekwencji podlega ona wyłączeniu z odliczeń zgodnie z artykułem 48 CRR, jednocześnie przedmiotowej kwocie przypisano wagę ryzyka równą 250% na potrzeby wyliczenia wymogów kapitałowych.

6. WYMOGI KAPITAŁOWE I KAPITAŁ WEWNĘTRZNY

6.1 Wymogi kapitałowe według klas ekspozycji i rodzajów ryzyka

Grupa i Bank obliczają łączną kwotę ekspozycji na ryzyko oraz spełniają wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 92 CRR.

Według stanu dzień na 31 grudnia 2016 r., łączna kwota ekspozycji na ryzyko jest obliczana jako suma następujących pozycji:

- Ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia obliczonych zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów dla ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE) oraz obliczonych zgodnie z metodą standardową dla pozostałych portfeli
- Wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rozliczenia oraz dostawy z późniejszym terminem rozliczenia.
- Wymogów w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do działalności zaliczanej do portfela handlowego dla ryzyka pozycji i dużych ekspozycji przekraczających limity określone w art. 395-401 CRR

- Wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego dla ryzyka walutowego, ryzyka rozliczenia i ryzyka cen towarów
- Wymogów w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka korekty wyceny kredytowej
- Wymogów w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego
- Ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego kontrahenta.

Kwoty ekspozycji na ryzyko oraz wymogi kapitałowe, ujawniane zgodnie z art. 438.c-f CRR, przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7 Przegląd aktywów ważonych ryzykiem i wymogów kapitałowych (tys. PLN)

			RWA (Aktywa ważone ryzykiem)		Wymogi w zakresie funduszy własnych
			2016	2015	2016
	1	Ryzyko kredytowe (bez CCR)	23 842 589	23 952 732	1 907 407
Art. 438cd	2	*w tym metoda standardowa*	16 606 159	16 264 035	1 328 493
Art. 438cd	3	*w tym metoda podstawowa IRB (FIRB)*	0	0	0
Art. 438cd	4	*w tym metoda zaawansowana IRB (AIRB)*	7 236 430	7 688 697	578 914
Art. 438d	5	*w tym ekspozycje kapitałowe IRB w metodzie prostej lub IMA (Internal Model Approach)*	0	0	0
Art. 107 Art. 438cd	6	CCR (Ryzyko kredytowe kontrahenta)	400 413	523 136	32 033
Art. 438cd	7	*w tym metoda mark-to-market*	222 283	275 923	17 783
Art. 438cd	8	*w tym metoda oryginalnej ekspozycji*	0	0	0
	9	*w tym metoda standardowa*	0	0	0
	10	*w tym metoda modeli wewnętrznych (IMM - Internal Model Method))*	0	0	0
Art. 438cd	11	*w tym kwota ekspozycji z tyt. udziału w funduszu default CCP (Central Counterparty - kontrahent centralny)*	0	0	0
Art. 438cd	12	*w tym CVA (Credit Valuation Adjustment - korekta wyceny kredytowej)*	178 130	247 213	14 250
Art. 438e	13	Ryzyko rozliczenia	0	0	0
Art. 449oi	14	Sekurytyzacja w księdze bankowej (po ograniczeniu)	0	0	0
	15	*w tym metoda IRB*	0	0	0
	16	*w tym metoda formuły nadzorczej (SFA - Supervisory Formula Approach)*	0	0	0
55827+40533	17	*w tym metoda wewnętrznej oceny (IAA - Internal Assessment Approach)*	0	0	0

	18	*w tym metoda standardowa*	0	0	0
Art. 438e	19	Ryzyko rynkowe	292 788	363 793	23 423
	20	*w tym metoda standardowa*	292 788	363 793	23 423
	21	*w tym metoda modeli wewnętrznych*	0	0	0
Art. 438e	22	Duże ekspozycje	0	0	0
Art. 438f	23	Ryzyko operacyjne	3 487 204	3 389 071	278 976
	24	*w tym metoda wskaźnika bazowego*	0	0	0
	25	*w tym metoda standardowa*	3 487 204	3 389 071	278 976
	26	*w tym metoda zaawansowanego pomiaru*	0	0	0
Art. 437.2, Art. 48, Art. 60	27	Inne pozycje (obciążone 250% wagą ryzyka)	697 842	243 446	55 827
	28	Inne pozycje (obciążone 100% i 150% wagą ryzyka)	506 657	685 484	40 533
	29	Floor dopasowany	7 503 110	7 606 055	600 249
	30	Kwota razem	36 730 604	36 763 716	2 938 448

6.2 Kapitał wewnętrzny

Grupa i Bank obliczają i stale utrzymują kwotę kapitału wewnętrznego, odpowiedniego do zabezpieczenia rodzaju i skali ryzyka, zgodnie z art. 73 Dyrektywy 2013/36/UE.

Grupa i Bank realizują proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej (tzw. ICAAP), bazując na modelach kapitału wewnętrznego (ekonomicznego).

Grupa i Bank definiują kapitał ekonomiczny jako kwotę kapitału, niezbędną do pokrycia wszystkich przyszłych nieoczekiwanych strat ekonomicznych, mogących wystąpić w ciągu określonego czasu w przyszłości i oszacowanych z określonym prawdopodobieństwem, bez narażenia interesów deponentów/wierzycieli Grupy. Obliczenia kapitału wewnętrznego obejmują wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które Grupa jest narażona oraz bazują na zestawie parametrów zbudowanych w oparciu o specyfikę i realia rynku polskiego. Modele kwantyfikują wartość strat oczekiwanych i nieoczekiwanych z tytułu określonych jako istotne rodzajów ryzyka, przy założonym poziomie ufności oraz horyzoncie czasowym 1 roku.

Kapitał wewnętrzny jest obliczany i utrzymywany na wszystkie rodzaje ryzyka uznane za istotne w prowadzonej działalności oraz na rodzaje ryzyka, na które utrzymywane są wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z CRR.

Są to następujące rodzaje ryzyka, wraz z podanymi metodami szacowania kapitału wewnętrznego:

Tabela nr 8 Metody szacowania kapitału wewnętrznego na rodzaje ryzyka

Rodzaj ryzyka	Metoda szacowania kapitału wewnętrznego
Ryzyko kredytowe i ryzyko kredytowe kontrahenta	VaR na ryzyko kredytowe - zmodyfikowany model Credit Risk +
Ryzyko rynkowe – portfel handlowy	Zmodyfikowany model VaR
Ryzyko rynkowe – stopy procentowej w portfelu bankowym	Zmodyfikowany model VaR
Ryzyko udziałów kapitałowych w portfelu bankowym	Wymogi w zakresie funduszy własnych na ekspozycje kapitałowe
Ryzyko korekty wyceny kredytowej	Wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko korekty wyceny kredytowej
Dodatkowy kapitał wewnętrzny wynikający z decyzji właściwego organu o utrzymywaniu funduszy własnych na pokrycie ryzyka ekspozycji detalicznych denominowanych w walutach obcych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych	Zmodyfikowana metodyka obliczania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych na pokrycie ryzyka ekspozycji detalicznych denominowanych w walutach obcych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych
Ryzyko operacyjne	Zmodyfikowana metoda standardowa

Grupa i Bank prezentują konserwatywne podejście do korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka (fakt, iż różne rodzaje ryzyka nie materializują się jednocześnie w straty), wyliczając efekt dywersyfikacji na całym rozkładzie strat.

Zgodnie z zaleceniami nadzoru bankowego, poszczególne rodzaje ryzyka oraz efekt dywersyfikacji poddawane są testom warunków skrajnych. Łączny zdywersyfikowany kapitał wewnętrzny poddawany jest ocenie ekonomicznej adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie z tzw. „zdolnością do pokrywania ryzyka" (dostępnymi zasobami finansowymi). Grupa konserwatywnie przyjmuje, iż dostępne zasoby finansowe są tożsame z regulacyjnymi funduszami własnymi, stanowiącymi podstawę wyliczenia współczynnika wypłacalności.

Proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitału wewnętrznego według podejścia Grupy jest procesem ściśle powiązanym z istniejącymi i funkcjonującymi procesami zarządzania ryzykiem, kapitałem i biznesem. Składa się on z następujących etapów:

1. Klasyfikacja i ocena istotności rodzajów ryzyka, pod kątem sposobu ich uwzględnienia w procesie zarządzania ryzykiem i procesie ICAAP,

2. Pomiar (kwantyfikacja) ryzyka,

3. Agregacja kapitału wewnętrznego na zabezpieczenie istotnego ryzyka w działalności, z uwzględnieniem efektu korelacji między rodzajami ryzyka,

4. Ocena adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie ekonomicznego ryzyka (kapitał wewnętrzny), ze zdolnością do pokrywania ryzyka,

5. Alokacja kapitału wewnętrznego na linie biznesowe/obszary działalności,

6. Wykorzystanie alokowanego kapitału wewnętrznego do pomiaru efektywności opartego na ryzyku, ustalenia limitów na ryzyko, realokacji kapitału uwzględniającej zwrot uwzględniający ryzyko,

7. Kontroli i monitoringu poziomu ryzyka, dostępnych zasobów finansowych, limitów i celów kapitałowych.

Ocena adekwatności kapitałowej przeprowadzona na koniec 2016 roku wskazuje na wysoki poziom tejże adekwatności, wyrażający się poprzez znaczną nadwyżkę posiadanych zasobów kapitałowych (utożsamianych z regulacyjnymi funduszami własnymi) w stosunku do ekonomicznego ryzyka (wartość kapitału wewnętrznego), a także ryzyka wyliczonego w oparciu o przepisy nadzorcze (wartość minimalnych wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka). Kapitał wewnętrzny na koniec 2016 roku jest niższy od wymogów kapitałowych w I Filarze, zarówno w metodzie standardowej, jak i IRB (z uwzględnieniem dodatkowego wymogu wynikającego z tymczasowego ograniczenia nadzorczego) dla ryzyka kredytowego.

Bank i Grupa spełniają ustawowe wymagania dotyczące poziomu zarówno funduszy własnych, jak i kapitału wewnętrznego określone w art. 128 ustawy Prawo bankowe, jak i w CRR.

7. RYZYKO KREDYTOWE

7.1 Wymogi kapitałowe na ryzyko kredytowe

W celu kalkulacji ekspozycji ważonych ryzykiem w zakresie ryzyka kredytowego, Grupa i Bank stosują metodę standardową i metodę wewnętrznych ratingów dla portfeli określonych w punkcie 6, zgodnie z zezwoleniem właściwych organów opisanym w punkcie 11.1.

Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne nie występują (Roczny Raport Finansowy, Informacje uzupełniające). (Art. 449)

Poniższa tabela prezentuje kwoty aktywów ważonych ryzykiem i wymogów kapitałowych w zakresie ryzyka kredytowego (bez ryzyka kredytowego kontrahenta).

Tabela nr 9 Aktywa ważone ryzykiem i wymogi kapitałowe - ryzyko kredytowe (tys. PLN)

		RWA 2016	Wymogi w zakresie funduszy własnych 2016
1	Rządy lub banki centralne	0	0
2	Instytucje	0	0
3	Przedsiębiorstwa	0	0
4	*w tym: Kredytowanie specjalistyczne*	0	0
5	*w tym: SME*	0	0
6	Detal	7 236 430	578 914
7	*w tym: Zabezpieczone na nieruchomościach*	6 287 171	502 974

8	** SME*	11 867	949
9	** Nie-SME*	6 275 304	502 024
10	*w tym: Kwalifikowane ekspozycje odnawialne*	949 259	75 941
11	*w tym: Pozostały detal*	0	0
12	** SME*	0	0
13	** Nie-SME*	0	0
14	Ekspozycje kapitałowe	0	0
15	**Metoda IRB łącznie**	**7 236 430**	**578 914**
16	Rządy lub banki centralne	6	0
17	Samorządy regionalne lub władze lokalne	74 731	5 978
18	Podmioty sektora publicznego	12 700	1 016
19	Wielostronne banki rozwoju	0	0
20	Organizacje międzynarodowe	0	0
21	Instytucje	436 676	34 934
22	Przedsiębiorstwa	10 284 611	822 769
23	*w tym: SME*	5 416 372	433 310
24	Detal	4 434 959	354 797
25	*w tym: SME*	1 018 829	81 506
26	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 385	111
27	*w tym: SME*	1 385	111
28	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 361 093	108 887
29	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	45	4
30	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
31	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
32	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiebiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
33	Ekspozycje kapitałowe	43 154	3 453
34	Inne ekspozycje	742 572	92 903
35	**Metoda standardowa łącznie i inne pozycje** (Tabela nr 7 = linie 2+27+28)	**17 391 930**	**1 424 853**
36	**Razem ryzyko kredytowe I inne pozycje** (Tabela nr 7 = linie 2+4+27+28)	**24 628 361**	**2 003 767**

Poniższa tabela prezentuje podział ekspozycji według metody standardowej z uwzględnieniem klas aktywów i wag ryzyka (bez ryzyka kredytowego kontrahenta)

Tabela nr 10 Ekspozycja (EAD) dla klas aktywów objętych metodą standardową z podziałem na wagi ryzyka - bez ryzyka kredytowego kontrahenta (tys. PLN)

	Klasy ekspozycji	Waga ryzyka										
		0%	20%	35%	50%	70%	75%	100%	150%	250%	Inne	Razem
1	Rządy lub banki centralne	18 439 332	29	0	0	0	0	0	0	0	0	18 439 361
2	Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	373 653	0	0	0	0	0	0	0	0	373 653
3	Podmioty sektora publicznego	10 172	8	0	24 474	0	0	461	0	0	0	35 115
4	Wielostronne banki rozwoju	79 246	0	0	0	0	0	0	0	0	0	79 246
5	Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Instytucje	5 799	1 307 364	0	357 396	0	0	0	0	0	0	1 670 559
7	Przedsiębiorstwa	55 426	209 015	180 243	280 773	0	4 416	10 740 210	0	0	0	11 470 083
8	Detal	6 973	28 525	28 407	38 783	0	5 918 149	279 266	0	0	0	6 300 104
9	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	0	1 024	0	2 743	0	0	241	0	0	0	4 008
10	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	26 188	0	0	0	0	0	666 079	437 840	0	0	1 130 107

11	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	0	0	0	45	0	0	45
12	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiebiębiorst wach zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	0	0	0	43 154	0	0	0	43 154
16	Inne ekspozycje	675 749	99 571	0	0	0	0	463 435	0	279 137	0	1 517 892
17	**Razem**	**19 298 884**	**2 019 190**	**208 650**	**704 169**	**0**	**5 922 565**	**12 192 846**	**437 885**	**279 137**	**0**	**41 063 326**

7.2 Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta

Ryzyko kredytowe kontrahenta oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji, przed ostatecznym rozliczeniem przepływów pieniężnych związanych z tą transakcją.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta dotyczą ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych, z tytułu transakcji odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego.

Na koniec 2016 roku w Grupie występowały instrumenty pochodne oraz transakcje z przyrzeczeniem odkupu, natomiast nie występowały transakcje udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcje z długim terminem rozliczenia oraz transakcje z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego.

Grupa prezentuje ekspozycję na ryzyko kredytowe kontrahenta przede wszystkim z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających, instrumentów pochodnych wynikających z umów zawartych z klientami oraz transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Poniższa tabela prezentuje kwoty aktywów ważonych ryzykiem i wymogów kapitałowych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta.

Tabela nr 11 Ryzyko kredytowe kontrahenta - aktywa ważone ryzykiem i wymogi kapitałowe -(tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji	Portfel	RWA 2016	Wymogi w zakresie funduszy własnych 2016
Instrumenty pochodne	Instytucje	156 251	12 500
Instrumenty pochodne	Przedsiębiorstwa	63 497	5 080
Instrumenty pochodne	Detal	526	42
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	Instytucje	904	72
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	Przedsiębiorstwa	1 104	88
Razem		**222 282**	**17 783**

Kapitał wewnętrzny (Art. 439.a)

W odniesieniu do metod stosowanych do przypisywania kapitału wewnętrznego do ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta, wykorzystywana jest zmodyfikowana metoda Credit Risk+[4], z wykorzystaniem parametrów ryzyka kontrahenta: PD, LGD i EAD.

Limity kredytowe

Limity kredytowe na ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta są ustalane w ramach limitów zaangażowania na banki oraz klientów niebankowych będących stronami transakcji.

W odniesieniu do banków, limity zaangażowania są wyznaczane zgodnie z Instrukcją wyznaczania i kontroli limitów zaangażowania wobec banków zagranicznych i krajowych. W przypadku transakcji wymiany walut, swapów walutowych, opcje walutowych, transakcji depozytowych, transakcji FRA, swapów stopy procentowej oraz swapów kapitałowo-odsetkowych („limit na transakcje wymiany walut i depozytowe") – ustalone są limity cząstkowe, które oznaczają maksymalną kwotę zaangażowania Banku z tytułu nierozliczonych transakcji kupna/sprzedaży walut (spot i terminowych), czynnych (niezwróconych) depozytów terminowych, złożonych w banku zagranicznym lub krajowym (bez uwzględnienia należnych odsetek) oraz pozostałych nierozliczonych transakcji, o których mowa wyżej. Niezależnie od limitów cząstkowych, zostały ustalone limity rozliczeniowe, związane z koncentracją zobowiązań kontrahenta wobec Banku, w ustalonej w terminie ich zawarcia dacie rozliczenia ("data waluty").

[4] Statystyczny model ryzyka kredytowego, opracowany przez bank Credit Suisse First Boston

Grupa zawiera także umowy instrumentów pochodnych na zlecenie klientów. W odniesieniu do limitów na transakcje skarbowe (w tym pochodne) zawierane z klientami niebankowymi, ich przyznanie klientowi warunkuje[5] wykonanie przez Banku transakcji pochodnej na zlecenie klienta. Bank wymaga, aby klient ubiegający się o limit skarbowy posiadał zdolność kredytową na dotychczasowe zaangażowanie oraz dodatkowo na kwotę stanowiącą określoną część rozpatrywanego limitu skarbowego, nadany rating ryzyka oraz naturalną ekspozycję klienta, czyli przepływy gotówkowe klienta z tytułu sprzedaży lub zakupu w walucie wymienialnej innej niż złote.

Zabezpieczenia (Art. 439.b)

W ramach strategii ustanawiania zabezpieczenia, stosowane są szeroko umowy o dostarczenie zabezpieczenia (International Swaps and Derivatives Agreements) – tzw. umowy CSA (Credit Support Annex), będące aneksami do umów ramowych ISDA.

Bank zawiera transakcje na instrumentach pochodnych z innymi uczestnikami rynku międzybankowego, z którymi ma podpisane umowy ramowe ISDA. Zgodnie z obecną praktyką rynkową wraz z umowami ISDA podpisywane są umowy CSA regulujące kwestie zabezpieczania ekspozycji wynikającej z zawartych transakcji pochodnych. Umowy CSA mają charakter umów bilateralnych i dają symetryczne prawo żądania wniesienia depozytu zabezpieczającego przez stronę, której wycena zawartych instrumentów pochodnych na dany dzień jest ujemna.

Pozycja wynikająca z zawartych transakcji pochodnych z klientami innymi niż klienci bankowi jest niezwłocznie przekazywana do zarządzania przez dealerów rynku międzybankowego i podlega zabezpieczeniu (hedging) transakcją rynku międzybankowego.

Zasady ustalania odpisów na utratę wartości w odniesieniu do ryzyka kredytowego (w tym w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta) są przedstawione w części „Zarządzanie Ryzykiem Finansowym – Ryzyko kredytowe" Rocznego Raportu Finansowego.

Ryzyko niekorzystnych korelacji (Art. 439.c)

Grupa nie identyfikuje jako istotne ekspozycji na ryzyko niekorzystnych korelacji.

Wpływ wartości zabezpieczenia, jakie musiałby zapewnić bank przy obniżeniu oceny jej wiarygodności kredytowej (Art. 439.d)

Bank jest stroną umowy pożyczki z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym („Finance Contract"). Kwota pożyczki wynosi 100 mln Euro.

Wg stanu na koniec 2016 r. pożyczka zabezpieczona jest obligacjami Skarbu Państwa WZ0118 o wartości nominalnej 623 mln zł.

Zgodnie z zapisami Finance Contract, w przypadku obniżenia ratingu Banku poniżej poziomu BBB- (Fitch, Standard & Poor's), konieczne jest ustanowienie dodatkowego zastawu w formie i wysokości akceptowalnej dla EIB.

Art. 439.e, 439.f, 439.g, 439.h, 439.i CRR

Grupa stosuje dla określenia wartości ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych metodę wyceny według wartości rynkowej zgodnie z art. 274 CRR.

[5] Możliwe jest zawarcie transakcji pod depozyty zabezpieczający, przy braku limitu skarbowego

Kwoty ryzyka kredytowego kontrahenta według tej metody przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 12 Ryzyko kredytowe kontrahenta według metody (tys. PLN)

	Nominalna	Koszt zastąpienia / bieżąca wartość rynkowa	Potencjalna przyszła ekspozycja kredytowa	EEPE (Efektywny Oczekiwany profil Ekspozycji)	Mnożnik	EAD po CRM (po ograniczeniu ryzyka kredytowego)	RWA
Metoda wyceny wg wartości rynkowej		372 261			0	478 523	222 282

Kwoty ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej przedstawiono w poniższej tabeli

Tabela nr 13 Ryzyko związane z korektą wyceny kredytowej (tys. PLN)

	Wartość ekspozycji	RWA
Portfele objęte metodą zaawansowaną	0	0
(i) komponent VaR (w tym 3x mnożnik)		0
(ii) komponent SVaR (w tym 3x mnożnik)		0
Wszystkie portfele objęte metodą standardową	556 060	178 130
W oparciu o metodą oryginalnej ekspozycji	0	0
Razem objęte wymogami kapitałowymi CVA	556 060	178 130

Wartości godziwe umów z tytułu poszczególnych instrumentów pochodnych, wartości nominalne instrumentów w terminach pozostających do realizacji oraz wycenę pochodnych instrumentów finansowych przedstawiono w notach do Rocznego Raportu Finansowego (Nota 16f).

Dane dotyczące depozytów zabezpieczających i kompensowania należności i zobowiązań na bazie umów ramowych zostały przedstawione w Informacjach uzupełniających do Rocznego Raportu Finansowego.

7.3 Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (Odpisy z tytułu utraty wartości)

Strategia i polityka Grupy w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizacyjnych została zaprezentowana w Rocznym Raporcie Finansowym, w części 3 „Ryzyko kredytowe", w rozdziale 8 poświęconym zarządzaniu ryzykiem finansowym. Został tam zawarty szczegółowy opis:

- Organizacji procesu identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego
- Analizy indywidualnej utraty wartości dla należności kredytowych
- Analizy kolektywnej portfela kredytowego (Art. 442.a-b)

Całkowita kwota ekspozycji oraz średnia kwartalna kwota ekspozycji w danym okresie[6] z podziałem na kategorie ekspozycji przedstawia poniższa tabela. (Art. 442.c)

Tabela nr 14 Ekspozycje według stanu na koniec 2016 r. oraz średnia wartość 2016 r. - bez ryzyka kredytowego kontrahenta (tys. PLN)

		Wartość netto ekspozycji na koniec okresu	Średnia wartość ekspozycji w okresie
1	Rządy lub banki centralne	0	0
2	Instytucje	0	0
3	Przedsiębiorstwa	0	0
4	*w tym: Kredytowanie specjalistyczne*	0	0
5	*w tym: SME*	0	0
6	Detal	30 770 420	30 575 330
7	*w tym: Zabezpieczone na nieruchomościach*	27 836 378	27 729 745
8	** SME*	20 602	5 627
9	** Nie-SME*	27 815 776	27 724 118
10	*w tym: Kwalifikowane ekspozycje odnawialne*	2 934 042	2 845 585
11	*w tym: Pozostały detal*	0	0
12	** SME*	0	0
13	** Nie-SME*	0	0
14	Ekspozycje kapitałowe	0	0
15	**Metoda IRB łącznie**	**30 770 420**	**30 575 330**
16	Rządy lub banki centralne	18 439 361	16 591 112
17	Samorządy regionalne lub władze lokalne	373 653	424 813
18	Podmioty sektora publicznego	35 115	47 103
19	Wielostronne banki rozwoju	79 246	59 996
20	Organizacje międzynarodowe	0	0
21	Instytucje	1 670 559	2 147 263
22	Przedsiębiorstwa	11 470 083	11 427 228
23	*w tym: SME*	6 441 870	6 726 445
24	Detal	6 300 104	6 122 750
25	*w tym: SME*	1 744 972	1 662 329

[6] Uwzględniane kwartały to stany na koniec 1, 2, 3 i 4 kwartału 2016 r.

26	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 008	4 870
27	*w tym: SME*	4 008	4 870
28	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 130 107	821 629
29	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	45	1 077
30	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
31	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
32	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiebiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
33	Ekspozycje kapitałowe	43 154	136 161
34	Inne ekspozycje	1 517 892	1 436 848
35	**Metoda standardowa łącznie**	**41 063 326**	**39 220 849**
36	**Razem**	**71 833 747**	**69 796 179**

Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na istotne obszary (Unia Europejska, Polska i inne) przedstawia poniższa tabela. (Art. 442.d)

Tabela nr 15 Ekspozycje w podziale na istotne obszary geograficzne - bez ryzyka kredytowego kontrahenta (tys. PLN)

		Unia Europejska (UE)	Polska	Inne kraje UE	Inne obszary geograficzne	Razem
1	Rządy lub banki centralne	0	0	0	0	0
2	Instytucje	0	0	0	0	0
3	Przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0
4	Detal	30 590 009	30 461 664	128 344	180 411	30 770 420
5	Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	0	0
6	**Metoda IRB łącznie**	**30 590 009**	**30 461 664**	**128 344**	**180 411**	**30 770 420**
7	Rządy lub banki centralne	18 439 361	18 236 928	202 432	0	18 439 361
8	Samorządy regionalne lub władze lokalne	373 653	373 653	0	0	373 653
9	Podmioty sektora publicznego	35 115	35 115	0	0	35 115
10	Wielostronne banki rozwoju	79 246	0	79 246	0	79 246
11	Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0
12	Instytucje	799 029	148 941	650 088	871 531	1 670 559
13	Przedsiębiorstwa	11 470 083	11 469 773	309	0	11 470 083

14	Detal	6 216 949	6 207 557	9 393	83 154	6 300 104
15	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 008	4 008	0	0	4 008
16	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 119 346	1 117 245	2 101	10 760	1 130 107
17	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	45	45	0	0	45
18	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0	0	0	0
19	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0
20	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiebiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0
21	Ekspozycje kapitałowe	43 154	43 154	0	0	43 154
22	Inne ekspozycje	1 517 892	1 517 892	0	0	1 517 892
23	**Metoda standardowa łącznie**	**40 097 882**	**39 154 312**	**943 570**	**965 445**	**41 063 326**
24	**Razem**	**70 687 890**	**69 615 977**	**1 071 914**	**1 145 856**	**71 833 747**

Rozkład branżowy ekspozycji przedstawia poniższa tabela. (Art. 442.e)

Tabela nr 16 Podział należności kredytowych i zaangażowania pozabilansowego według istotnych branż - bez ryzyka kredytowego kontrahenta (tys. PLN)

	Sektor	Zaangażowanie bilansowe	Zaangażowanie pozabilansowe	Łączne zaangażowanie
A	Rolnictwo	103 555	22 093	125 648
B	Górnictwo	118 451	11 573	130 024
C	Przetwórstwo przemysłowe	3 967 205	1 944 230	5 911 435
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energie, gaz i wodę	111 944	48 606	160 550
E	Dostawy wody, ścieki i odpady	99 006	31 580	130 586
F	Budownictwo	914 176	713 737	1 627 913
G	Handel i naprawy	3 706 759	1 915 277	5 622 036
H	Transport i gosp. magazynowa	2 293 059	137 980	2 431 039
I	Hotele i restauracje	157 047	8 869	165 916
J	Informacja i komunikacja	408 886	122 720	531 606
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	144 745	115 805	260 550
L	Obsługa nieruchomości	715 728	90 750	806 478
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	337 875	144 482	482 357
O	Administracja publiczna	308 447	80 810	389 257
P	Edukacja	31 780	29 732	61 512
Q	Opieka zdrowotna	161 927	62 784	224 711
R	Kultura, rekreacja i rozrywka	23 402	3 056	26 458
N+S	Usługi pozostałe	696 747	150 367	847 114
	Razem	**14 300 739**	**5 634 451**	**19 935 190**

Grupa przedstawiła podział portfela głównych należności według terminów zapadalności dla głównych typów ekspozycji: lokaty oraz kredyty udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym (Nota do Rocznego Raportu Finansowego nr 15b), kredyty i pożyczki udzielone klientom (Nota do Rocznego Raportu Finansowego nr 18e). (Art. 442.f)

Kwoty ekspozycji w istotnych branżach o utraconej wartości, ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego oraz kwot spisanych z ewidencji kredytowej w 2016 r. zaprezentowano w poniższej tabeli. (Art. 442.g)

Tabela nr 17 *Ekspozycje o utraconej wartości, ekspozycje przeterminowane, odpisy z tytułu aktualizacji wartości, kwoty spisane z ewidencji bilansowej związane z odpisami z tytułu aktualizacji wartości - bez ryzyka kredytowego kontrahenta (tys. PLN)*

	Sektor	Zaangażowanie bilansowe z utratą wartości	Zaangażowanie bilansowe przeterminowane > 4 dni	Korekty w tytułu ogólnego ryzyka kredytowego (IBNR)	Korekty w tytułu szczególnego ryzyka kredytowego (impaired)	Kwoty spisane z ewidencji bilansowej w 2016 r.
A	Rolnictwo	16 413	18 053	452	12 779	227
B	Górnictwo	2 211	5 036	728	1 005	527
C	Przetwórstwo przemysłowe	179 440	206 198	26 961	95 870	12 361
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energie, gaz i wodę	707	1 008	500	428	97
E	Dostawy wody, ścieki i odpady	2 757	4 261	412	2 070	202
F	Budownictwo	165 546	168 128	5 083	116 551	23 604
G	Handel i naprawy	170 916	270 536	19 111	92 898	9 418
H	Transport i gosp. magazynowa	52 286	189 231	10 394	28 951	6 592
I	Hotele i restauracje	35 898	15 025	815	13 596	121
J	Informacja i komunikacja	12 477	13 986	1 902	9 057	115
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6 722	7 989	792	4 268	410
L	Obsługa nieruchomości	67 670	88 187	4 285	13 751	104
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	37 077	17 054	1 447	31 337	570
O	Administracja publiczna	0	0	12	0	0
P	Edukacja	2 033	4 912	527	1 236	59
Q	Opieka zdrowotna	2 444	3 872	865	1 600	25
R	Kultura, rekreacja i rozrywka	2 511	3 282	192	1 747	80
N+S	Usługi pozostałe	43 743	59 209	2 373	18 329	6 647
	Razem	**800 851**	**1 075 967**	**76 851**	**445 473**	**61 159**

Jednocześnie w rozdziale VII.3 „Ryzyko kredytowe" Sprawozdania Zarządu przedstawiono generalną ocenę poziomu ryzyka kredytowego oraz ocenę zmian w tym zakresie zaobserwowanych w bieżącym roku, wraz z kluczowymi wskaźnikami jakości aktywów. Przedstawiono tam też ocenę stopnia koncentracji portfela kredytowego w podziale na rodzaje produktów i branże.

Grupa nie prezentuje informacji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, z podziałem na ważne obszary geograficzne, z racji nieistotnego zaangażowania wobec kontrahentów zlokalizowanych w państwach innych niż Polska. (Art. 442.h)

Zmiany odpisów z tytułu utraty wartości zostały zawarte w Notach (18.g) do Rocznego Raportu Finansowego. (Art. 442.i)

7.4 Korzystanie z ratingów zewnętrznych

Przy wyliczaniu wymogów z tytułu funduszy własnych dla podmiotów nie będących instytucjami finansowymi i podmiotami rządowymi, Grupa nie korzysta z ocen ratingowych nadanych przez dopuszczone zewnętrzne agencje oceny ryzyka kredytowego (ECAI). Jest to uzasadnione nieistotną ilością kredytobiorców i kontrahentów, posiadających rating nadany przez ECAI. (Art. 444)

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie ratingu zewnętrznego każdej z wyznaczonych ECAI do stopni jakości kredytowej w jednolitej skali ratingowej Master Scale. Grupa uznaje następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

Tabela nr 18 Jednolita skala ratingowa Banku a ratingi zewnętrznych agencji ratingowych

Klasy ratingowe w MS	Fitch	Moody's	S&P
1	AAA	Aaa	AAA
1	AA+	Aa1	AA+
2	AA	Aa2	AA
2	AA-	Aa3	AA-
3	A+	A1	A+
3	A	A2	A
4	A-	A3	A-
5	BBB+	Baa1	BBB+
6	BBB	Baa2	BBB
7	BBB-	Baa3	BBB-
8	BB+	Ba1	BB+
9	BB	Ba2	BB
10	BB-	Ba3	BB-
11	B+	B1	B+
12	B lub niższy	B2 lub niższy	B lub niższy

7.5 Aktywa obciążone

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat aktywów obciążonych Grupy. Dla celów niniejszych Ujawnień, dany składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiejkolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania). Dodatkowo aby składnik aktywów został uznany za obciążony, musi istnieć możliwość przypisania go do konkretnej transakcji (w efekcie, na przykład papiery wartościowe stanowiące pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego

Funduszu Gwarancyjnego, mimo że nie mogą być swobodnie wycofane, nie są traktowane jako aktywa zabezpieczone, gdyż nie można ich powiązać żadną transakcją). (Art. 443)

Według stanu na 31 grudnia 2016 Grupa zabezpieczała aktywami zobowiązania z następujących tytułów:

- kredyt lombardowy,

- umowa pożyczki,

- transakcje na instrumentach pochodnych.

Tabela nr 19 Aktywa obciążone, na 31 grudnia 2016 (tys. PLN)

Aktywa Grupy	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa obciążonych papierów wartościowych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa nieobciążonych papierów wartościowych
Aktywa razem	1 831 039	0	66 961 747	
Kredyty na żądanie	0	0	1 360 883	
Instrumenty kapitałowe	0	0	43 199	43 199
Dłużne papiery wartościowe	759 837	759 837	16 646 897	16 646 897
Pozostałe kredyty i pożyczki	1 071 202	0	47 112 708	
Inne aktywa	0	0	1 798 060	

8. RYZYKO OPERACYJNE

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są zgodnie z metodą standardową (CRR art. 317-320). Stanowiły one ok. 12% sumy wymogów kapitałowych (bez ograniczenia nadzorczego) na 31.12.2016 r. (Art. 446)

Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego

Poniższa tabela prezentuje zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2016 roku. W tabeli nie uwzględnione są zdarzenia ryzyka operacyjnego powiązane z ryzykiem kredytowym, które traktowane są jak zdarzenia ryzyka kredytowego do celów wyliczenia wymogów kredytowych.

Tabela nr 20 Zdarzenia ryzyka operacyjnego (kwoty strat), w podziale na kategorie zdarzeń i rodzaj straty (mln PLN)

Kategoria zdarzenia	Strata netto	Strata brutto
Oszustwo wewnętrzne	10,2*)	26,0
Oszustwo zewnętrzne	0,1	0,7
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	0,2	1,8
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	0,0	0,4
RAZEM	10,5	28,9

**) uwzględniono 7,7 mln zł procesowanego odzysku*

Obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem operacyjnym wymaga identyfikacji przyczyn wystąpienia zdarzenia i wprowadzenia akcji ograniczających częstotliwości wystąpienia i wpływu

finansowego straty poprzez m.in. zmianę przebiegu procesów, wzmocnienie kontroli wewnętrznej, korekty dokumentacji bankowej oraz dedykowane szkolenia.

W zakresie ryzyka oszustw wewnętrznych, stosowane przez Bank procedury wewnętrzne zostały szczegółowo przeanalizowane w zakresie odporności na ten typ ryzyka. Wynikiem tej analizy było wzmocnienie i ustanowienie dodatkowych punktów kontroli wewnętrznej w procesach zawierania transakcji i realizacji dyspozycji Klientów na wszystkich liniach obrony.

Grupa Banku Millennium w 2016 roku nie odnotowała istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego tzn. takich dla których strata brutto przekraczałaby 10% wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

9. RYZYKO RYNKOWE I INNE RODZAJE RYZYKA

Grupa stosuje metody standardowe dla wyliczania wymogów kapitałowych na różne podrodzaje ryzyka rynkowego. W Grupie wystąpiły wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko specyficzne instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stopy procentowej. Ekspozycja na ryzyko rynkowe nie była istotna. Wymogi kapitałowe z tego tytułu stanowiły ok. 1% sumy wymogów kapitałowych (bez ograniczenia nadzorczego) na 31.12.2016 r.

Ekspozycja ważona ryzykiem oraz wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko rynkowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 21 Ekspozycja ważona ryzykiem oraz wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe (tys. zł)

		RWA	Wymogi kapitałowe
1	Ryzyko stopy procentowej (ogólne i szczególne)	292 788	23 423
2	Ryzyko kapitałowe (ogólne i szczególne)	0	0
3	Ryzyko wymiany walutowej	0	0
4	Ryzyko towarów	0	0
	Opcje	0	0
5	Metoda uproszczona	0	0
6	Metoda Delta-plus	0	0
7	Metoda scenariuszy	0	0
8	Sekurytyzacja (ryzyko szczególne)	0	0
9	**Razem**	**292 788**	**23 423**

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rozliczenia/dostawy oraz limitu dużych ekspozycji przekraczających limity nie występowały na 31.12.2016 r.

Ekspozycja na ryzyko rynkowe

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko rynkowe zostały przedstawione w Rocznym Raporcie Finansowym, w części dotyczącej zarządzania ryzykiem rynkowym, w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem finansowym (8.4). (Art. 445)

Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. Grupa posiadała ekspozycje kapitałowe nie klasyfikowane do portfela handlowego o łącznej wartości bilansowej 42.890 tys. zł. Przyjęte metody wyceny, klasyfikację w bilansie oraz efekt wyceny do wartości godziwej przedstawia poniższa tabela. (Art. 447)

Tabela nr 22 Ekspozycje w papierach wartościowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym (tys. zł.)

Klasyfikacja bilansowa	Metoda wyceny	Wartość bilansowa	Efekt wyceny ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny
Akcje i udziały dostępne do sprzedaży	Modele wyceny dla akcji i udziałów niekwotowanych na aktywnym rynku	42 611	1 603
Akcje i udziały dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa wyliczana na bazie kwotowań aktywnego rynku	279	270

Najistotniejsze z punktu widzenia wartości bilansowych, ekspozycje w papiery kapitałowe Grupy według stanu na 31 grudnia 2016 r., wraz z przypisaniem celów strategicznych przedstawiały się następująco:

1. Visa Europe Ltd.; wartość bilansowa 24.445 tys. zł. - zaangażowanie kapitałowe nie kwotowane na aktywnym rynku, wiąże się z prowadzoną działalnością bankową; Bank Millennium, będąc członkiem Visa Europe Ltd, znalazł się w gronie beneficjentów transakcji zawartej w dniu 2 listopada 2015 pomiędzy Visa Inc. oraz Visa Europe Ltd.
   W efekcie, Bank w wyniku konwersji, w roku 2016 otrzymał 59,2 miliona Euro w gotówce, 21 493 akcji uprzywilejowanych i jest uprawniony do otrzymania płatności odroczonej w kwocie około 5 milionów Euro pomniejszonej o ewentualne korekty.
2. Polski Standard Płatności sp. z o.o.; wartość bilansowa 17.232 tys. zł. - celem zaangażowania kapitałowego (nie kwotowanego na aktywnym rynku) jest wprowadzenie do oferty Banku nowych produktów i usług dla klientów Banku,
3. Biuro Informacji Kredytowej S.A.; wartość bilansowa 400 tys. zł - zaangażowanie kapitałowe (nie kwotowane na aktywnym rynku) wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;
4. Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.; wartość bilansowa 313 tys. zł - zaangażowanie kapitałowe (nie kwotowane na aktywnym rynku) wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;
5. Giełda Papierów Wartościowych SA; wartość bilansowa 279 tys. zł. – zaangażowanie kapitałowe kwotowane na aktywnym rynku, wiąże się z prowadzoną działalnością na rynku kapitałowym.

W analizowanym okresie (rok 2016) Grupa:

- nie dokonywała zmian zasad rachunkowości ani metod wyceny dla akcji i udziałów,

- nie zrealizowała transakcji sprzedaży akcji i udziałów sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jednakże w wyniku rozliczenia transakcji opisanej powyżej w punkcie 1) Grupa osiągnęła przychody brutto w wysokości 305.641 tys. zł (rozliczenie przedmiotowej transakcji zostało szerzej opisana w Rocznym Raporcie Finansowym Grupy sporządzonym za rok 2016)

- w kalkulacji funduszy własnych Grupy według stanu na 31 grudnia 2016 roku rozpoznano dodatni efekt wyceny akcji (w kwocie netto, to jest z uwzględnieniem podatku odroczonego) z portfela dostępne do sprzedaży ujmowany w kapitale z aktualizacji wyceny w wysokości 1.517 tys. zł.

Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym zostały przedstawione w Rocznym Raporcie Finansowym, w części dotyczącej zarządzania ryzykiem rynkowym, w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem finansowym (8.4). (Art. 448)

10. DŹWIGNIA FINANSOWA

Bank dokonał wyliczenia wskaźnika dźwigni na poziomie skonsolidowanym, według stanu na 31.12.2016 r. w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10.10.2014 r. w odniesieniu do wskaźnika dźwigni.

Wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2016 r. w Grupie wynosiła 8,97% przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier 1 oraz 8,85% przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier 1.

Grupa przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499. 2 i 3 CRR. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

Podział miary ekspozycji całkowitej używanej we wskaźniku dźwigni i wartości wskaźnika dźwigni na 31.12.2016 r przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 23 Podział miary ekspozycji całkowitej i wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2016 r. (tys. zł i %)

Wartość i podział ekspozycji całkowitej zgodnie używanej we wskaźniku dźwigni	Wartość
Transakcje finansowania papierów wartościowych, ekspozycja zgodnie z art. 429 ust. 5 i art. 429 ust. 8 CRR	90 512
Instrumenty pochodne: aktualny koszt odtworzenia	248 138
Instrumenty pochodne: kwota narzutu obliczona metodą wyceny według wartości rynkowej	315 073
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 10% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	721 753
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 20% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	103 571
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 50% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	124 478
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 100% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	327 593
Inne aktywa	69 241 702
Odliczona kwota aktywów – kapitał Tier I – w pełni wprowadzona definicja	- 406 240
Odliczona kwota aktywów – kapitał Tier I – definicja przejściowa	- 314 102
Łączne eskpozycje wskaźnika dźwigni – przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier I	70 766 581
Łączne eskpozycje wskaźnika dźwigni – przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier I	70 858 718
Kapitał Tier I – w pełni wprowadzona definicja	6 264 662
Kapitał Tier I – definicja przejściowa	6 356 800
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	8,85%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	8,97%

Grupa nie stosuje kwot wyłączonych z ekspozycji całkowitej zgodnie z CRR 429.11.

Przy obecnie przyjętych założeniach Strategii Ryzyka i biorąc pod uwagę coroczną ocenę istotności rodzajów ryzyka, Grupa ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jako nieistotne, nie opracowano więc desygnowanych procedur w tym obszarze.

W poniższej tabeli zaprezentowano kształtowanie się wskaźnika dźwigni w ciągu 2016 roku. Jego poziom znajduje się na zadawalającym poziomie, przy niewielkich zmianach, nie jest więc uzasadniony opis czynników wpływających na zmiany jego wielkości.

Tabela nr 24 Wartość wskaźnika dźwigni w kwartałach 2016 r. (w %)

Wskaźnik dźwigni	31.03.2016	30.06.2016	30.09.2016	31.12.2016
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	9,46%	9,28%	9,30%	8,85%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	9,44%	9,36%	9,39%	8,97%

11. METODA IRB

Bank i Grupa obliczają wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe metodą wewnętrznych ratingów (metoda IRB) dla ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE). Dla pozostałych portfeli kredytowych, wdrożenie metody IRB postępuje zgodnie z planem wdrożenia, uzgodnionym z właściwymi organami. Wyjątkiem są portfele ekspozycji wobec banków i rządów centralnych, instytucji, ekspozycje z tytułu leasingu oraz ekspozycje kapitałowe, które objęte są stałym wyłączeniem ze stosowania metody IRB.

11.1. Zezwolenie na stosowanie metody IRB

Według stanu na 31.12.2016 r. Grupa Banco Comercial Portugues (dominujący właściciel Banku Millennium SA) uzyskała niżej opisane zezwolenia właściwego organu dotyczące stosowania przez Grupę i Bank Millennium SA metody IRB (dalej: „decyzje IRB"). Obydwa zezwolenia zostały wydane przez Banco de Portugal, we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (nadzorca lokalny).

Zezwolenie wydane pod koniec 2012 roku na stosowanie zaawansowanej metody IRB w odniesieniu do dwóch portfeli kredytowych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) oraz wobec odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE). Ta pierwsza decyzja dotycząca IRB zawierała ograniczenie (tzw. floor nadzorczy), zgodnie z którym minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych dla portfeli objętych decyzją musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Floor nadzorczy obowiązywał do momentu stwierdzenia przez właściwy organ spełnienia warunków zawartych w przedmiotowej decyzji.

Zezwolenie wydane pod koniec 2014 roku dotyczyło m.in.:

1) zmniejszenia korekty nadzorczej (tzw. floor nadzorczy) dla portfeli RRE i QRRE z 80% do 70% wartości odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Floor nadzorczy jest obliczany oddzielnie dla obydwu portfeli i następnie dopasowywany w sytuacji występowania różnic między stratami oczekiwanymi a odpisami na szczególne i ogólne ryzyko kredytowe w ten sposób, aby wpływ tego floora na współczynniki kapitałowe był taki, jak uwzględnienie jedynie 70% wymogów kapitałowych obliczanych metodą standardową. Zgodnie ze stanowiskiem właściwych władz nadzorczych (Europejski Bank Centralny i Komisja Nadzoru Finansowego) przedstawionym w grudniu 2015 roku, walidacja nadzorcza w zakresie zniesienia floora nadzorczego będzie kontynuowana w 2017 roku.

2) uzależnienia rozpoczęcia stosowania metody IRB w odniesieniu do klasy pozostałych ekspozycji detalicznych, od spełnienia określonych warunków, w terminie do 30.06.2015 r.

3) uzależnienia rozpoczęcia stosowania metody IRB w odniesieniu do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorstw (w tym kredytowanie specjalistyczne), od spełnienia określonych warunków, przy czym nowy wniosek o stosowanie metody IRB nie powinien być złożony wcześniej niż w dniu 31.12.2016 r.

4) uzależnienia zezwolenia na wprowadzenie zmian w zakresie modeli dotyczących portfeli RRE i QRRE od spełnienia określonych warunków, przy czym nowy wniosek o zgodę na zmianę w metodzie IRB w tym zakresie powinien być złożony do dnia 30.06.2015 r.

Walidacja nadzorcza w zakresie stosowania metody IRB w klasie pozostałych ekspozycji detalicznych, wprowadzenia zmian w modelach RRE i QRRE oraz stosowania metody IRB w klasie ekspozycji wobec przedsiębiorstw będzie kontynuowana w 2017 roku.

11.2. System ratingów wewnętrznych

Grupa definiuje system ratingowy jako wszystkie metody, procesy, mechanizmy kontroli, systemy gromadzenia danych i systemy informatyczne, które wykorzystuje się przy ocenie ryzyka kredytowego oraz zaliczaniu ekspozycji do odpowiedniej puli charakteryzującej się określonym poziomem ryzyka, w tym także zasady dotyczące nadrzędności modeli ratingowych, o ile mają zastosowanie oraz zasady przełamywania ocen ratingowych. Elementem systemu ratingowego są modele PD, LGD, CCF-EAD (nazywane dalej modelami) oraz metodyki oceny finansowania specjalistycznego.

Ocena ryzyka kredytowego klienta w aspekcie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) przez klienta opiera się na jednolitej skali ratingowej, zwanej Master Skalą.

Master Skala (MS) składa się z 15 stopni ratingowych, gdzie poszczególne ratingi oznaczają jak niżej:

1) Maksymalne bezpieczeństwo – tylko dla ekspozycji rządowych
2) Najwyższa jakość
3) Bardzo wysoka jakość
4) Wysoka jakość
5) Bardzo dobra jakość
6) Dobra jakość
7) Średnio wysoka jakość
8) Średnia jakość
9) Średnio niska jakość
10) Niska jakość
11) Bardzo niska jakość
12) Ograniczone kredytowanie
13) Słabe sygnały utraty wartości (impairmentu)
14) Mocne sygnały utraty wartości (impairmentu)
15) Niewykonanie zobowiązania.

Ratingi 13 – 15 to ratingi proceduralne, zarezerwowane dla ekspozycji o obniżonej wartości.

Wszyscy klienci z dostępnym kredytowaniem, faktycznie wykorzystujący zatwierdzone limity kredytowe lub nie, i wszyscy inni uczestnicy transakcji kredytowej powinni mieć uprzednio nadany rating i być przypisanymi do odpowiedniej puli.

Odpowiednia polityka kredytowa lub ratingowa powinna określać model właściwy do wygenerowania ratingu lub homogenicznej puli dla danego segmentu klienta.

Każdy stosowany model PD musi zostać skalibrowany do MS na podstawie zaobserwowanego lub szacowanego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania.

Rating dla rządów, banków centralnych, organizacji międzynarodowych, wielostronnych banków rozwoju oraz Instytucji może zostać przypisany na podstawie ratingu przyznanego przez uznane agencje ratingowe, zmapowanego na Master Scale.

Jeżeli powyższe podmioty będą miały więcej niż jedną ocenę ratingową przyznaną przez uznane agencje ratingowe (split rating), to zawsze należy stosować drugi najlepszy rating z ocen przyznanych przez uznane agencje.

Tabela prezentująca powiązania między wewnętrznymi a zewnętrznymi ocenami ratingowymi została przedstawiona w rozdziale 7.3 Ujawnień. Bank uznaje dla celów porównawczych następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

W przypadku klientów detalicznych rating nadany w rezultacie działania modelu behawioralnego (rating behawioralny) jest z założenia ważniejszy niż nadany w rezultacie działania ratingu aplikacyjnego (rating aplikacyjny), jeżeli tylko rating behawioralny jest nadany. W przypadku klientów korporacyjnych rating nadany jest oceną łączną modelu ilościowego opartego na analizie danych ze sprawozdań finansowych oraz modelu jakościowej oceny Klienta z zastosowaniem odpowiednich wag dla każdego z komponentów. Bank jest w trakcie wdrażania dodatkowego modułu w modelach korporacyjnych opartego na zmiennych behawioralnych.

Ratingi proceduralne (13, 14 i 15 wg Master Skali) przyznawane są klientom z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym.

Rating proceduralny jest z założenia ważniejszy niż rating aplikacyjny i rating behawioralny.

Po ustaniu przesłanek do nadania któregokolwiek ratingu proceduralnego, ratingi 13 i 14 od razu wygasają, natomiast rating 15 albo wygasa albo jest utrzymywany przez tzw. okres kwarantanny.

Opis procesu ratingów wewnętrznych

1. Rządy i banki centralne

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB.

2. Instytucje

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB.

3. Przedsiębiorcy, w tym mali i średni przedsiębiorcy, kredytowanie specjalistyczne oraz nabyte wierzytelności

Klasy ekspozycji podlegające planowi stopniowego wdrożenia metody IRB.

4. Ekspozycje detaliczne

- Modele PD

Proces ratingowy w Banku Millennium opiera się na następujących zasadach:

i. Nadanie klasy ryzyka wszystkim klientom i ekspozycjom kredytowym;
ii. Wszystkie decyzje kredytowe powinny być poprzedzone nadaniem klasy ratingowej dla klienta;
iii. W segmencie detalicznym proces nadawania ratingu oparty jest na modelach skoringowych/ratingowych PD;
iv. Proces nadawania ratingu jest procesem niezależnym od procesu podejmowania decyzji kredytowych.

Przedstawione zasady nadawania ratingu mają zastosowanie do wszystkich kategorii ekspozycji detalicznych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, odnawialnych ekspozycji detalicznych oraz pozostałych ekspozycji detalicznych.
Klasa ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych obejmuje ekspozycje będące kredytem lub pożyczką zabezpieczoną hipoteką na nieruchomości wobec klientów detalicznych (mikroprzedsiębiorstwa i klienci indywidualni).

Klasa odnawialnych ekspozycji detalicznych obejmuje ekspozycje wobec osób fizycznych, niezabezpieczone, odnawialne, o łącznym zaangażowaniu nie przekraczającym 100.000 euro oraz spełniające warunek niskiej zmienności stóp strat.

Wszystkie ekspozycje detaliczne nie zaliczone do powyższych kategorii są traktowane jako pozostałe ekspozycje detaliczne. Podlegają one planowi stopniowego wdrożenia, a zgodnie z ostatnim zezwoleniem IRB, wniosek o stosowanie metody IRB dla tych ekspozycji został złożony 30.06.2015 r. (aktualizacja tego wniosku zostanie złożona na przełomie 2017 i 2018 r.).

Kompetencje w procesie nadawania ratingu są podzielone w następujący sposób:

a) Wprowadzanie danych;
b) Weryfikacja danych;
c) Nadanie ostatecznej oceny ryzyka (decyzja automatyczna).

Klasy ryzyka wynikające z modeli oraz ratingi proceduralne są nadawane automatycznie i nie podlegają korekcie eksperckiej.

W procesie nadania ratingu, Bank wykorzystuje dane z różnych dostępnych źródeł:

- źródła wewnętrzne (systemy informatyczne Banku);

- źródła zewnętrzne (Biuro Informacji Kredytowej S.A.);

- dane pozyskane od klientów.

W zakresie modeli niewykonania zobowiązań (modele PD), w klasie ekspozycji detalicznych funkcjonuje system ratingowy dla mikroprzedsiębiorstw i system ratingowy dla klientów indywidualnych. W ramach obu systemów używane są modele skoringowe behawioralne oraz modele skoringowe aplikacyjne, desygnowane do określonych grup klientów i/lub produktów. W przypadku klientów z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym nadawane są ratingi proceduralne.

Rating proceduralny ma pierwszeństwo stosowania. Jeśli klient nie posiada ratingu proceduralnego, zastosowanie ma rating behawioralny, o ile został nadany.

Rating behawioralny nadawany jest po raz pierwszy po trzech miesiącach współpracy klienta z Bankiem, a następnie z miesięczną częstotliwością, pod warunkiem, że rachunki klienta spełniają wymogi przewidziane w modelu behawioralnym.

Jeśli klient nie posiada ratingu behawioralnego lub proceduralnego, zastosowanie ma rating aplikacyjny.

- Modele LGD

W zakresie modeli strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), zostały one zbudowane dla dwóch portfeli:

a) portfela niezabezpieczonego dla klientów detalicznych,
b) portfela zabezpieczonego przez nieruchomości mieszkalne dla klientów detalicznych.

Zgodnie z CRR, banki maja za zadanie estymować parametry LGD wykorzystując dane dotyczące niewykonanych zobowiązań w ramach wszystkich dostępnych źródeł oraz uwzględniając wszystkie informacje istotne z punktu widzenia szacowania poziomu straty ekonomicznej.

Z tego powodu Bank przeprowadził oszacowanie parametrów LGD na bazie danych, która obejmuje wszystkie przypadki niewykonania zobowiązania wynikające z ilościowych i jakościowych przesłanek definicji niewykonania zobowiązania.

Zgodnie z metodologią wyliczenia LGD, głównymi elementami obliczeń są: prawdopodobieństwo uzdrowienia, lub zakończenie procesu windykacji klienta, wartość odzysków, koszty oraz stopa dyskontowa.

Bank przyjął następujące podejście do budowy modeli LGD:

a) Oszacowanie prawdopodobieństwa ścieżki wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania – drzewo prawdopodobieństwa;
b) Oszacowanie parametrów straty dla każdej ze ścieżek wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania.

Strata z tytułu niewykonania zobowiązania jest szacowana na poziomie transakcji.

- Modele ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD)

Model EAD został zbudowany dla ekspozycji portfela detalicznego. Przy estymacji EAD, ekspozycja na moment niewykonania zobowiązania była porównywana z wartością limitu i zaangażowaniem bilansowym zaobserwowanym na rok przed zdarzeniem niewykonania zobowiązania. Kalkulacja parametrów ekwiwalentu bilansowego (CCF) była przeprowadzona dla grup produktów, dla których

istniała możliwość wystąpienia zaangażowania pozabilansowego oraz Bank dysponował istotną liczbą obserwacji pozwalającą na wnioskowanie statystyczne, tj. dla limitów w rachunkach (overdrafty) oraz kart kredytowych (portfel QRRE). W przypadku gwarancji, dla których liczba obserwacji była zbyt mała dla przeprowadzenia analiz statystycznych, przyjęto konserwatywną wartość CCF. Jednocześnie nie opracowano modelu EAD dla portfela RRE, z racji nieistotnej liczby obserwacji.

5. Ekspozycje kapitałowe

Grupa Millennium klasyfikuje jako ekspozycje kapitałowe udziały oraz instrumenty kapitałowe posiadane przez jakiekolwiek jednostki Banku, z wyłączeniem, w ujęciu skonsolidowanym, udziałów reprezentujących inwestycje w spółki zależne, które są klasyfikowane jako transakcje wewnątrzgrupowe. Jednak ze względu na fakt, że łączna wartość portfela kapitałowego Grupy jest nieistotna, postanowiono stale wyłączyć przedmiotowe ekspozycje z podejścia IRB i wyliczać dla nich wymóg kapitałowy zgodnie z podejściem standardowym.

6. Wartość ekspozycji i korekt

Poniższa tabela prezentuje podstawowe agregaty i parametry używane przy wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych metodą IRB. Dla klas ekspozycji objętych metodą IRB wskazane są wielkości ekspozycji, CCF, średnie PD, ilość dłużników, średnie LGD, aktywa ważone ryzykiem, średnia waga ryzyka, strata oczekiwana ora korekty wartości i rezerwy, w zakresach prawdopodobieństwa wystąpienia niewykonania zobowiązania (PD).

Tabela nr 25 Ekspozycje na ryzyko kredytowe według klas ekspozycji i zakresów PD

	Zakres PD	Oryginalna ekspozycja bilansowa brutto	Ekspozycja pozabilansowa przed CCF	Średnie CCF	EAD po CRM i po CCF	Średnie PD	Ilość dłużników	Średnie LGD	RWA	Średnia waga ryzyka	Strata oczekiwana (EL)	Korekty wartości i rezerwy
QRRE	0,00 do <0,15	206 297	1 133 041	77,65%	1 086 081	0,08%	148 249	81,98%	47 145	4,34%	712	386
QRRE	0,15 do <0,25	112 053	262 370	82,57%	328 702	0,20%	58 807	77,48%	28 710	8,73%	509	234
QRRE	0,25 to <0,50	119 677	168 826	84,23%	261 874	0,39%	45 961	74,69%	37 965	14,50%	763	244
QRRE	0,50 to <0,75	162 764	138 751	84,10%	279 457	0,71%	46 869	75,49%	65 714	23,51%	1 498	367
QRRE	0,75 to <2,50	324 395	172 099	86,63%	473 478	1,67%	70 133	73,70%	205 915	43,49%	5 816	794
QRRE	2,50 to <10,00	215 105	64 265	85,36%	269 959	5,73%	38 415	75,31%	280 717	103,99%	11 735	944
QRRE	10,00 to <100,00	114 049	19 350	85,31%	130 556	27,84%	18 425	78,54%	278 716	213,48%	28 238	1 357
QRRE	100,00 (default)	103 936	3 866	0,00%	103 936	100,00%	17 095	97,98%	4 378	4,21%	101 840	48 117
QRRE	**Razem**	**1 358 277**	**1 962 569**	**80,29%**	**2 934 042**	**5,73%**	**443 954**	**78,67%**	**949 259**	**32,35%**	**151 112**	**52 442**
Residential Retail	0,00 do <0,15	17 418 586	66 358	0,00%	17 418 586	0,08%	80 660	31,40%	1 159 233	6,66%	4 375	14 327
Residential Retail	0,15 do <0,25	2 807 693	13 864	0,14%	2 807 712	0,19%	11 769	32,14%	369 272	13,15%	1 725	2 901
Residential Retail	0,25 to <0,50	1 811 681	10 440	1,96%	1 811 886	0,39%	7 602	32,25%	404 818	22,34%	2 279	2 708
Residential Retail	0,50 to <0,75	1 365 964	6 827	0,00%	1 365 964	0,71%	5 384	32,52%	468 281	34,28%	3 154	2 641

Residential Retail	0,75 to <2,50	1 722 193	12 784	0,00%	1 722 193	1,66%	6 946	32,54%	1 022 123	59,35%	9 324	4 456
Residential Retail	2,50 to <10,00	1 045 814	5 343	0,02%	1 045 815	5,79%	4 079	32,40%	1 235 080	118,10%	19 576	5 340
Residential Retail	10,00 to <100,00	809 295	647	0,00%	809 295	19,97%	2 895	33,14%	1 501 917	185,58%	53 956	9 294
Residential Retail	100,00 (default)	854 927	0		854 927	100,00%	2 640	64,07%	126 447	14,79%	547 748	224 861
Residential Retail	**Razem**	**27 836 153**	**116 262**	**0,19%**	**27 836 378**	**4,10%**	**121 975**	**32,75%**	**6 287 171**	**22,59%**	**642 138**	**266 528**
Razem (wszystkie klasy)		**29 194 430**	**2 078 831**	**75,81%**	**30 770 420**	**4,26%**	**516 058**	**37,12%**	**7 236 430**	**23,52%**	**793 250**	**318 969**

7. Czynniki które miały wpływ na poniesione straty, oszacowania w zestawieniu z rzeczywistymi wynikami

Porównanie wartości PD zrealizowanych z modelowymi

Poniższe tabele przedstawiają wyliczenia zrealizowanych stóp niewykonania zobowiązań oraz szacowanych wartości stopy niewykonania zobowiązań, dla portfeli objętych zezwoleniem na stosowanie metody IRB.

Tabela nr 26 Zrealizowane i szacowane stopy niewykonania zobowiązań („default") dla portfela QRRE (w %)

Okres	Szacowana stopa default	Zrealizowana stopa default
2012	3,12%	2,16%
2013	2,74%	2,16%
2014	2,68%	1,99%
2015	2,69%	1,82%
2016	2,47%	1,59%

Tabela nr 27 Zrealizowane i szacowane stopy niewykonania zobowiązań („default") dla portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (w %)

Okres	Szacowana stopa default	Zrealizowana stopa default
2012	1,12%	0,49%
2013	0,80%	0,49%
2014	0,78%	0,48%
2015	0,82%	0,55%
2016	0,88%	0,60%

W przypadku portfela QRRE zrealizowane stopy niewykonania zobowiązań („default") zmniejszyły się w ostatnich latach i są mniejsze niż szacowane. Obserwowane obniżenie zrealizowanych stóp default w ostatnich latach jest zgodne z trendami obserwowanymi na rynku i może być wyjaśnione:

- Stabilną sytuacją makroekonomiczną,
- Zmianą polityki kredytowej Banku wprowadzoną w 2010 r. w odpowiedzi na światowy kryzys finansowy.

W przypadku portfela RRE zrealizowane stopy niewykonania zobowiązania są nieznacznie wyższe w ostatnich latach (jednak pozostają na znacząco niższym poziomie niż wartości szacowane); wzrost ten dotyczy portfela denominowanego do walut obcych (przede wszystkim CHF) i wynika ze wzrostu kursu walutowego i powiązanego z tym wzrostu płaconej przez klientów raty kredytu.

Zrealizowane stopy default były mniejsze niż przeciętne prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD), przede wszystkim, z powodu uwzględniania w szacowaniu długookresowego PD dodatkowego konserwatywnego buforu, związanego z błędami oszacowań, który podwyższa szacowane wartości parametru PD.

Porównanie wartości CCF zrealizowanych z modelowymi

Analizę zrealizowanych współczynników CCF przeprowadzono dla przypadków z portfela QRRE wchodzących w default w ciągu roku kalendarzowego 2016 (okres sprawozdawczy) oraz 2015 (okres porównawczy), które na koniec roku poprzedzającego dany okres (odpowiednio na dzień 31.12.2015 oraz 31.12.2014) znajdowały się poza defaultem i posiadały dodatnią ekspozycję pozabilansową. Analiza

polegała na porównaniu średnich zrealizowanych wartości współczynników konwersji ze średnimi wartościami modelowymi (w obu przypadkach zastosowano średnią ważoną wielkością ekspozycji pozabilansowej). Współczynniki modelowe uwzględniają szereg narzutów konserwatywnych i powinny przewyższać faktycznie zrealizowane wartości. Otrzymane wyniki podano w poniższej tabeli.

Tabela nr 28 Porównanie wartości CCF zrealizowanych z modelowymi

CCF	2016	2015
CCF modelowy	86,1%	86,1%
CCF zrealizowany	61,0%	61,6%

Zarówno w okresie sprawozdawczym jak i porównawczym zrealizowane wartości współczynników CCF nie przekroczyły wartości modelowych. W związku z tym, że Bank nie zanotował wyższych od spodziewanych poziomów współczynników konwersji kredytowej ten element ryzyka kredytowego nie prowadzi do wystąpienia wyższych od spodziewanych strat.

Porównanie wartości LGD zrealizowanych z modelowymi

Analizę zrealizowanych współczynników LGD przeprowadzono dla przypadków z portfeli RRE i QRRE. Wyznaczenie zrealizowanych wartości LGD wymaga dłuższej perspektywy czasowej, gdyż odzyski mogą wystąpić dopiero długo po wejściu ekspozycji w stan defaultu. W związku z tym wyliczenie zrealizowanych wartości LGD zostało oparte na przypadkach wchodzących w default do grudnia 2014 roku. Wyznaczony na tych przypadkach średni poziom LGD porównano ze średnim poziomem LGD wynikającym ze stosowanego modelu (w obu przypadkach zastosowano średnią ważoną wielkością ekspozycji). Wartości modelowe uwzględniają szereg narzutów konserwatywnych i powinny przewyższać faktycznie zrealizowane straty. Otrzymane wyniki podano w poniższej tabeli.

Tabela nr 29 Porównanie wartości LGD zrealizowanych z modelowymi

LGD	Portfel	
	RRE	QRRE
Zrealizowana	23,1%	49,4%
Modelowana	31,9%	82,2%

Dla obu analizowanych portfeli modelowe wartości strat znacząco przewyższyły poziomy zrealizowane. Można zatem stwierdzić że nie wystąpiły nadspodziewane straty związane z poziomami LGD, a stosowany model okazał się wystarczająco konserwatywny.

Grupa nie posiada spółek prowadzących działalność kredytową za granicą. (CRR art. 452.j)

11.3. Stosowanie oszacowań wewnętrznych

Grupa postępuje zgodnie z zasadami IRB odnośnie stosowania kryteriów testu użytkowania *(tzw. „use test”)*, co oznacza, że parametry ryzyka wykorzystywane do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego są także parametrami, jakie wykorzystuje się dla innych celów wewnętrznych, w szczególności w procesie zarządzania ryzykiem. Modele ratingów wewnętrznych lub wewnętrznego szacowania strat odgrywają istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem oraz w procesie decyzyjnym na różnych poziomach zarządzania ryzykiem tzn. w zakresie definiowania strategii banku w obszarze ryzyka kredytowego, zatwierdzania i monitoringu ryzyka kredytowego oraz alokacji kapitału ekonomicznego.

Grupa posiada wieloletnie doświadczenie w wykorzystywaniu modeli ratingów wewnętrznych, biorąc pod uwagę fakt, że od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku stosowane są poszczególne systemy ratingowe w ocenie ryzyka klientów. Od tego czasu metodyki te były rozwijane i doskonalone oraz w

coraz większym zakresie wdrażane w procesy biznesowe, dzięki czemu rosła świadomość i „kultura" zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania.

- System informacji zarządczej

Oszacowania wewnętrzne są wykorzystywane w szerokim stopniu w systemie informacji zarządczej w obszarze ryzyka i działalności operacyjnej. Poszczególne szczeble zarządcze (Rada Nadzorcza, Zarząd, wyspecjalizowane komitety) otrzymują z określoną częstotliwością szczegółowe informacje w zakresie ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i profilu ryzyka, z wykorzystaniem oszacowanych parametrów ryzyka, co umożliwia efektywne zarządzanie ryzykiem.

- Apetyt na ryzyko

Wewnętrzne oszacowania zostały wykorzystane w szerokim zakresie w określeniu „apetytu na ryzyko" Banku i Grupy Banku Millennium. W jego skład wchodzą mierniki, bufory i limity ilościowe, które wraz z wytycznymi jakościowymi dotyczącymi zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określają skłonność Banku do podejmowania ryzyka. Parametry ryzyka stanowią także istotny element realizowanej strategii ryzyka, zawierającej cele i wytyczne w obszarze zarządzania różnymi rodzajami ryzyka.

- Limity koncentracji

W obszarze ryzyka koncentracji kredytowej i dużych zaangażowań, oszacowania wewnętrzne zostały wykorzystane przy opracowaniu limitów zaangażowania na poszczególne segmenty portfela kredytowego. W tym celu porównano poziom ryzyka – wyliczony przy użyciu parametrów ryzyka – z dostępnymi zasobami finansowymi, które mogą być użyte do zabezpieczenia ryzyka, z uwzględnieniem buforu na potencjalny wzrost ryzyka.

- Kompetencje decyzyjne

Ważnym obszarem zastosowania oszacowań wewnętrznych są kompetencje decyzyjne dla udzielania kredytów. Limity kompetencji dla poziomów decyzyjnych zależą od klasy ratingowej w MS oraz łącznej ekspozycji wobec grupy ekonomicznej klienta.

- Ocena zdolności i wiarygodności kredytowej

Oszacowania wewnętrzne wpływają w dużym stopniu na ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej klienta. Nadany rating wpływa na poziom zdolności kredytowej w ramach: (a) sprawdzenia tzw. kryteriów odcinających, w ramach których określa się minimalny, możliwy do akceptacji rating dla każdego segmentu/produktu; (b) wyliczenia limitu kredytowego dla klienta.

- Cena kredytu i polityka cenowa

Parametry ryzyka są wykorzystywane również w wyznaczeniu ceny transakcji kredytowej, poprzez uwzględnienie w niej kosztu ryzyka oraz kosztu kapitału.

- Kapitał ekonomiczny

Parametry ryzyka kredytowego i rynkowego służą jako jeden z elementów umożliwiających wyliczenie kapitału ekonomicznego na ryzyko. Kapitał ekonomiczny wykorzystywany jest zaś w ocenie bezpieczeństwa funkcjonowania, alokacji i realokacji kapitału na linie biznesowe, ocenie efektywności z uwzględnieniem ryzyka, ustaleniu limitów koncentracji.

11.4. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Podstawowym kryterium branym pod uwagę w Banku przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu na określonych warunkach jest ocena posiadania przez klienta zdolności do terminowej obsługi i spłaty tego finansowania, bez konieczności realizacji zabezpieczeń. Przyjmowane zabezpieczenia mają na celu ograniczenie ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. W związku z tym wymogi w zakresie przyjmowanego zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę w przypadku danego klienta, przy uwzględnieniu specyfiki udzielanego finansowania. Dodatkowo w przypadku kredytów finansujących nieruchomości (w szczególności detaliczne kredyty hipoteczne) ustanowienie zabezpieczenia na nieruchomości stanowi obligatoryjny element produktu kredytowego.

Polityka zabezpieczeń Grupy określa zasady w zakresie akceptowanych typów, rodzajów i form prawnych zabezpieczeń, zasady wartościowania zabezpieczeń oraz wymogi przy ich przyjmowaniu, zasady wyceny zabezpieczeń oraz zasady ich monitorowania.

Lista akceptowanych przez Grupę typów zabezpieczeń obejmuje zabezpieczenia finansowe, hipoteczne, pozostałe rzeczowe, gwarancje i poręczenia oraz należności. Rodzaje akceptowanych zabezpieczeń zostały szczegółowo określone, przy czym Grupa zdefiniowała również warunki w zakresie cech poszczególnych rodzajów zabezpieczeń, pozwalających na ich przyjęcie przez Grupę. Grupa

zdefiniowała również listę akceptowanych form prawnych zabezpieczeń przy wzięciu pod uwagę ryzyka związanego z możliwością utraty zabezpieczenia, szczególnie w przypadku upadłości klienta lub prowadzonej wobec niego egzekucji komorniczej.

Grupa zdefiniowała zasady przeprowadzania wyceny wartości zabezpieczenia przyjmowanego na zabezpieczenie.

W przypadku zabezpieczeń finansowych wartość zabezpieczenia określana jest na podstawie bieżącej rynkowej wyceny danego aktywa po pomniejszeniu o zdefiniowane narzuty, w tym z tytułu zmienności cenowej.

Zabezpieczenia hipoteczne wyceniane są na podstawie operatów szacunkowych wykonywanych przez rzeczoznawców majątkowych, weryfikowanych przez wyspecjalizowane jednostki Grupy. Przy monitoringu wartości zabezpieczeń kredytów detalicznych w trakcie ich obsługi, aktualizacja wartości zabezpieczenia przeprowadzana jest metodą statystyczną przy wykorzystaniu indeksów zmian cen nieruchomości.

W przypadku zabezpieczeń rzeczowych sposób wyceny zależy od rodzaju, wartości jednostkowej aktywa oraz wieku aktywa - wycena najczęściej wykonywana jest w oparciu o szacowaną cenę rynkową wyznaczaną przez wyspecjalizowane jednostki Grupy.

W każdym przypadku jednostki dokonujące wyceny/weryfikujące wyceny są oddzielone od jednostek sprzedażowych.

Odpowiednio do typu i rodzaju zabezpieczenia Bank monitoruje je pod kątem:

- spełnienia warunków umownych zabezpieczenia, w tym potwierdzenia pewności prawnej,
- aktualizacji wartości zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Grupa stosuje również cały szereg zabezpieczeń uzupełniających mających na celu ułatwienie prowadzenie egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności zaspokojenia się z danego rodzaju zabezpieczenia.

Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego

Grupa nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych. (CRR art. 453.a).

Zasady i procedury dotyczące zabezpieczeń i zarządzania nimi (CRR art. 453.b)

W obszarze zarządzania zabezpieczeniami, Grupa stosuje podejście, zgodnie z którym zabezpieczenie służy zapewnieniu Grupie spłaty kapitału, odsetek, prowizji i opłat na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. Zawsze jednak podstawowym źródłem spłaty należności są dochody kredytobiorcy w tym uzyskane w ramach kredytowanego przedsięwzięcia. Zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji kredytowej.

Prawne zabezpieczenie obowiązuje do czasu spłaty wszystkich wierzytelności Grupy, wynikających z zabezpieczanej transakcji kredytowej. Termin ważności lub zapadalności zabezpieczenia nie powinien być wcześniejszy niż termin całkowitej spłaty zabezpieczanej transakcji kredytowej.

Zabezpieczenie w postaci nieruchomości (aktualizacja wartości)

W zakresie wyceny zabezpieczeń kredytowych, w odniesieniu do największego portfela kredytowego - kredytów detalicznych mieszkaniowych, w każdym przypadku w procesie rozpatrywania wniosków kredytowych wymagana jest wycena nieruchomości na zabezpieczenie kredytu, dokonana przez biegłego rzeczoznawcę.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem:

- aktualizacji wartości bazowej zabezpieczenia,
- spełnienia wybranych warunków umownych zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia hipotecznego może być dokonana w jednej z poniższych form:

- ocena wartości nieruchomości, rozumiana jako oszacowanie przez Grupę aktualnej wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie transakcji kredytowej, dokonane w oparciu o stosowane przez Bank metody lub na podstawie analizy rynku nieruchomości na dzień dokonania oceny,
- wycena przez rzeczoznawcę.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń finansowych

W przypadku zabezpieczeń finansowych następujących rodzajów 'Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych będące w sprzedaży przez podmioty grupy Banku, zarządzane przez Millennium TFI' oraz 'Akcje notowane na WGPW', ich wartość bazowa jest aktualizowana z częstotliwością dzienną.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń rzeczowych

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia rzeczowego powinna zostać przeprowadzona, o ile w oparciu o wizję lokalną zostanie stwierdzone znaczne zużycie przedmiotu zabezpieczenia, niedobór lub brak zabezpieczenia. Wizja lokalna zabezpieczenia rzeczowego przeprowadzana jest raz 12 miesięcy.

Poniższa tabela zawiera typy, rodzaje i formy prawne zabezpieczeń akceptowanych przez Bank. Proces przyjmowania zabezpieczeń jest regulowany przez specjalnie desygnowane procedury. Dopuszczalne jest przyjmowanie innych rodzajów zabezpieczeń po spełnieniu określonych wymagań. (CRR art. 453.c)

Tabela nr 30 Typy i rodzaje zabezpieczeń stosowanych przez Grupę

Typ	Rodzaj	Forma prawna
Finansowe	Lokata terminowa w Banku w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przewłaszczenie
	Lokata Superduet w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału w części dotyczącej lokaty	Dla lokaty: - Przewłaszczenie Dla jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego: Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Program inwestycyjny Prestige w zł/walucie obcej	Przelew wierzytelności.
	Polisa gwarancyjna	Przelew wierzytelności
	Umowa ubezpieczenia Megazysk	Przelew wierzytelności
	Lokata terminowa w innym banku w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przelew wierzytelności
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych będące w sprzedaży przez podmioty grupy Banku, zarządzane przez Millennium TFI, ING TFI, Investors, Legg Mason TFI	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Akcje notowane na WGPW wchodzące w skład WIG 20, zdeponowane w Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Bony skarbowe zdeponowane w Banku	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa dopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły

Typ	Rodzaj	Forma prawna
	Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa niedopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
Hipoteczne	Nieruchomości mieszkalne (przeznaczone przez właściciela do zamieszkania lub na wynajem poza działalnością gospodarczą: lokale mieszkalne, budynki mieszkalne jednorodzinne, grunty przeznaczone na wybudowanie wyżej wskazanych nieruchomości)	Hipoteka oraz Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) - w przypadku zabezpieczenia na częściach składowych nieruchomości [np. urządzenia, sprzęt specjalistyczny, maszyny, linie technologiczne trwale związane z gruntem lub budynkiem, których demontaż naruszy konstrukcję budynku lub w istotny sposób obniży wartość demontowanego zabezpieczenia (np. instalacje mediów, windy)]
	Nieruchomości komercyjne (- nieruchomości: biurowe, magazynowe, handlowe, usługowe, przemysłowe, warsztatowe, hotele, przeznaczone na sprzedaż lub wynajem w ramach działalności gospodarczej: lokale mieszkalne, budynki mieszkalne jedno- i wielorodzinne grunty przeznaczone na wybudowanie wyżej wskazanych nieruchomości pozostałe grunty (np. rolny, leśny)	
Rzeczowe	Pojazdy, w tym samochody, sprzęt budowlany na podwoziu samochodowym, inne pojazdy (np. naczepy i przyczepy oraz ciągniki siodłowe)	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Zastaw rejestrowy na zabezpieczenie przyszłe i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Flota, złożona z samochodów	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Samodzielny sprzęt specjalistyczny i maszyny	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Przewłaszczenie
	Linie technologiczne	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Przewłaszczenie
	Zbiór środków trwałych, złożony z samodzielnego sprzętu specjalistycznego, maszyn	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Samolot, śmigłowiec, łódź/ statek	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Zapasy	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
Wierzytelno	Wierzytelności z kontraktów dotyczących działalności gospodarczej prowadzonej przez klienta	Cesja wierzytelności z kontraktów

Typ	Rodzaj	Forma prawna
ści	oraz wynajmu	
	Wierzytelności ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami	Cesja wierzytelności wynikających ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami
Gwarancje i poręczenia	Gwarancja bankowa	Gwarancja bankowa
	Poręczenie	Poręczenie według prawa cywilnego
		Poręczenie wekslowe

Grupa nie wykorzystuje gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych jako instrumenty zabezpieczania ryzyka w procesie wyliczania wymogów kapitałowych. (CRR art. 453.d)

Grupa obserwuje koncentrację związaną z ograniczaniem ryzyka kredytowego w odniesieniu do zabezpieczenia kredytów w postaci hipoteki na nieruchomości ustanowionej na rzecz Banku.

1) wzrost kursu wymiany CHF/PLN,
2) spadek wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty.

Obydwa powyższe czynniki ryzyka przyczyniają się do wzrostu przeciętnego wskaźnika LtV (stosunek wartości kredytu do wartości zabezpieczenia), wynikającego stąd wzrostu wartości kredytów, gdzie wartość LtV jest większa niż 100% oraz pogorszenia adekwatności kapitałowej.

Pierwszy czynnik ryzyka podwyższa wskaźnik DtI (stosunek wartości zadłużenia z tytułu kredytów do dochodów klienta). Prowadzi to także do pogorszenia wskaźników płynności.

Grupa identyfikuje, mierzy, monitoruje i kontroluje w sposób ciągły powyższe czynniki ryzyka. Stosowana jest konserwatywna strategia płynności, która przewiduje utrzymanie buforów aktywów płynnych na nieoczekiwane zmiany kursowe. Plan kapitałowy, przewiduje utrzymanie adekwatności kapitałowej na satysfakcjonującym poziomie w ciągu najbliższych lat. Obydwa plany – płynności i kapitałowy - uwzględniają testy warunków skrajnych przewidujące istotną aprecjację kursy wymiany CHF/PLN. Poziom kredytów zagrożonych jest regularnie monitorowany, a w sytuacji potencjalnych problemów ze spłata zadłużenia nawiązywany jest kontakt, w celu zastosowania rozwiązania odpowiedniego do możliwości danego klienta. Jakość portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomości utrzymuje się na wysokim poziomie. (CRR art. 453.e)

Grupa używa własnych oszacowań wartości LGD lub współczynników konwersji dla ekspozycji objętych zezwoleniem IRB, natomiast dla portfeli objętych planem stopniowego wdrożenia nie będą stosowane przedmiotowe własne oszacowania. Nie są zatem prezentowane informacje określone w art. 453.f CRR.

Grupa nie korzysta z gwarancji lub kredytowych instrumentów pochodnych jako instrumentów ograniczania ryzyka kredytowego przy obliczaniu kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem (CRR art. 453.g).

Grupa nie oblicza wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego metodą zaawansowanego pomiaru. (CRR art. 454)

Grupa nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego (CRR art. 455).

11.5. Kontrola i przegląd systemów ratingowych

W Grupie obowiązuje zasada bezwzględnego rozdzielenia funkcji komercyjnych, które generują ryzyko kredytowe (funkcje te realizowane są w Obszarze Biznesowym), od funkcji oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji (funkcje te realizowane są przez jednostki w Obszarze Ryzyka). W obszarze ekspozycji detalicznych przyznanie końcowej oceny ryzyka (ratingu) następuje w trybie automatycznym. W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, nadawanie ratingu ryzyka dla klientów oraz monitoring i ewentualna zmiana ratingów w okresie ich obowiązywania należy do wyspecjalizowanego Departamentu Ratingów.

Zarządzanie modelami ratingowymi, w tym wykonywanie funkcji kontrolnych, jest uregulowane w procedurach wewnętrznych dotyczących budowy modeli, kalibracji modeli i monitorowania modeli. Odpowiedzialność za wykonywanie powyższych działań została powierzona desygnowanym właścicielom modeli.

W celu zapewnienia właściwej kontroli i przeglądu systemów ratingowych (właściwe oszacowanie parametrów ryzyka oraz przebieg procesu nadawania ratingu i decyzji kredytowej), wprowadzono proces monitorowania i walidacji.

Proces monitorowania wykonywany jest przez jednostkę odpowiedzialną za rozwój modeli.

Proces walidacji wykonywany przez jednostkę niezależną od jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za rozwój modeli.

W ramach procesu monitorowania i walidacji funkcjonują następujące jednostki:

- Komitet Ryzyka, który ponosi generalną odpowiedzialność za kontrolę ryzyka;
- Komitet Walidacyjny Banku, który odpowiada za potwierdzenie wyników walidacji modeli ryzyka oraz kontynuację wdrażania środków określonych przez Biuro Walidacji Modeli. Rezultaty walidacji podlegają następnie ratyfikacji przez Komitet Ryzyka;
- Biuro Walidacji Modeli, które jest odpowiedzialne za jakościowe i ilościowe analizy, niezależną od budowy modeli walidację modeli, rozwijanie metodyk walidacji i monitoringu modeli, przygotowywanie raportów dla Komitetu Walidacyjnego;
- Właściciele Modeli i Właściciele Systemów Ratingowych odpowiedzialni za funkcję budowy, która obejmuje następujące elementy: opracowywanie nowych modeli, rekalibracje istniejących modeli, zarządzanie czynnikami mającymi wpływ na wykorzystanie modelu, wdrażanie zaleceń Komitetu Walidacyjnego, zarówno we własnym zakresie, jak i we współpracy z IT.

Raporty i rekomendacje wynikające z monitorowania modeli zatwierdza Kierujący Departamentem Ryzyka.

Raporty i rekomendacje Biura Walidacji Modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacyjny.

Przewodniczący Komitetu Walidacyjnego jest zobowiązany do przedstawiania Komitetowi Ryzyka oraz, jeśli to konieczne, innym komitetom odpowiedzialnym za kontrolę ryzyka kredytowego, wniosków Komitetu Walidacyjnego w odniesieniu do wszystkich modeli ryzyka kredytowego i systemów ratingowych oraz statusu realizacji ewentualnych działań korygujących.

Bank przechowuje dokumentację wdrożonych modeli, systemów ratingowych, raporty z walidacji, monitorowania, jak również metodyki, według których raporty z walidacji i monitorowania zostały sporządzone oraz protokoły dotyczące decyzji Komitetu Walidacyjnego i Komitetu Ryzyka.

Dodatkowo, Departament Audytu Wewnętrznego dokonuje przeglądów systemów ratingowych zgodnie z rocznymi Planami Audytu zatwierdzanymi przez Radę Nadzorczą. Obejmują one obszar kredytowy, w tym w szczególności zagadnienia oszacowań wartości parametrów ryzyka: PD, LGD, CCF oraz współczynnika oczekiwanych strat EL. Przeglądy audytu uwzględniają także ocenę organizacji procesów zarządzania modelami, ich monitorowania oraz walidacji. Przeglądy realizowane są na podstawie jednolitych programów audytowych i metodologii zatwierdzonych przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej.

12. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ

Procesy decyzyjne w zakresie polityki wynagrodzeń

W roku 2012 Bank wdrożył „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A." opracowaną na podstawie założeń dotyczących wynagradzania pracowników w Grupie Banku Millennium - z uwzględnieniem stosowanego systemu zarządzania i kontroli wewnętrznej oraz wymogów Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 - przez powołany w tym celu zespół projektowy złożony z ekspertów z zakresu HR, prawa bankowego i prawa pracy, zarządzania ryzykiem oraz zapewnienia zgodności. Metoda analizy zakresów odpowiedzialności za decyzje obarczone ryzykiem, przyjęte założenia wynagradzania oraz zasady i kryteria oceny były przedstawiane, specjalnie w tym celu powołanemu, Komitetowi Sterującemu. Weryfikacji Komitetu podlegała wyłoniona lista stanowisk i osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji istotnie wpływających na profil ryzyka banku. Przy ustalaniu „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze" nie korzystano z usług konsultantów zewnętrznych.

W roku 2013 treść Polityki została uszczegółowiona dokumentami opisującymi zasady wdrożenia Polityki odrębnie dla Członków Zarządu Banku i pozostałych pracowników Grupy podejmujących ryzyko („Risk Takers") oraz zweryfikowana biorąc pod uwagę Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36 UE. Uaktualnienia były przygotowywane wewnętrznie przez zespół projektowy złożony z ekspertów w zakresie zarządzania ryzykiem, zapewnienia zgodności oraz prawa - pod kierunkiem dyrektora Departamentu HR.

W roku 2015 Polityka uzupełniona została min. o zasady przyznawania stałych składników wynagrodzeń oraz wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego rekomendacje ujęte m.in. w Zasadach Ładu Korporacyjnego obowiązujących w instytucjach nadzorowanych. Równocześnie uległa zmianie nazwa na „Politykę wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A.".

W 2016 w treści Polityki uszczegółowiony został tryb przeprowadzania corocznego procesu identyfikacji osób zajmujących stanowiska kierownicze i wpływających na profil ryzyka w Grupie Banku Millennium. Zmiany zatwierdziła Rada Nadzorcza Banku Millennium, dnia 22 lipca 2016 roku. Proces identyfikacji pracowników na potrzeby programu premiowego 2017 został przeprowadzony już według tych zasad. Ponadto w 2016 roku opracowano odrębną „Politykę wynagrodzeń w Millennium Towarzystwie Funduszy Inwestycyjnych" wprowadzoną w życie 29 listopada 2016 roku. Dokument odnosi się do wymogów rozporządzenia Ministerstwa Finansów z dnia 30 sierpnia 2016 roku.

Wspomniana Polityka wynagrodzeń jest spójna w swoich założeniach z Polityką wynagrodzeń Grupy Banku Millennium, której, od 2012, podlegają Członkowie Zarządu TFI Millennium. Pozostałych osób objętych polityką wynagrodzeń nie obowiązywała w 2016 zasada odroczenia części wynagrodzenia zmiennego ani konieczność zamiany jego części na jednostki uczestnictwa zarządzanych funduszy, wskazana we wspomnianym wyżej rozporządzeniu. Wynika to z faktu, że Millennium TFI na koniec 2016 roku nie spełniało kryteriów tzw. znaczącego towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Skład, zakres zadań i tryb pracy Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej w 2016 roku

W 2016 nadzór nad wynagrodzeniami osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium pełni Komitet Personalny Rady Nadzorczej, w składzie:

1. Andrzej Koźmiński – Przewodniczący,
2. Nuno Manuel da Silva Amado,
3. Miguel de Campos Pereira de Bragança,
4. Bogusław Kott.

Komitet jest odpowiedzialny m.in. za określanie warunków zatrudnienia, określanie kryteriów ocen oraz dokonywanie oceny pracy Członków Zarządu Banku. Ponadto Komitet Personalny Rady Nadzorczej, zgodnie z zakresem swoich kompetencji, opiniuje politykę wynagrodzeń, w tym wysokość i rodzaj przyznawanych składników osobom zajmującym stanowiska kierownicze, w tym osobom związanym z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Komitet Personalny Rady Nadzorczej spotykał się w 2016 roku trzykrotnie. W trakcie posiedzeń dokonano ponownej oceny poszczególnych Członków Zarządu Banku i ustalono zasady wypłaty Członkom

Zarządu Banku części zatrzymanej premii za lata 2012, 2013 i 2014 oraz dokonano oceny wyników pracy poszczególnych członków Zarządu Banku w 2015 roku i przyznano poszczególnym Członkom Zarządu Banku za ten okres premię na zasadach określonych w Polityce wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A. Ponadto, Komitet Personalny Rady Nadzorczej dokonał oceny i rekomendował wybór kandydata na członka Zarządu Banku, jak również dokonał oceny wykonywania obowiązków przez Członka Zarządu Banku, który złożył rezygnację z pełnionej funkcji.

Rada Nadzorcza raz do roku przedstawia Walnemu Zgromadzeniu (WZA) raport z oceny funkcjonowania polityki wynagrodzeń w Grupie Banku Millennium. WZA ocenia czy zatwierdzona Polityka sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu Banku, a także ustala wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej.

Informacje na temat systemu wynagrodzeń, w tym na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień:

Wynagrodzenia osób podejmujących decyzje wpływających na profil ryzyka kształtowane są w szczególności w odniesieniu do:

- zakresu zadań realizowanych w danej jednostce organizacyjnej,
- zakresu odpowiedzialności stawianego przed pracownikami
- na postawie analizy informacji płacowych przedstawianych w badaniach wynagrodzeń na rynku pracy w instytucjach finansowych.

Pula premiowa a wyniki

Zmienne składniki wynagrodzeń – roczna pula premiowa dla osób zajmujących stanowiska kierownicze jest przyznawana po uprzedniej analizie sytuacji Banku w zakresie:

- osiągniętych wyników biznesowych: zysku netto, wyniku na działalności bankowej, wskaźnika kosztów do dochodów, wskaźnika ROE;
- płynności: wskaźnika kredyty/depozyty, poziomu wartości aktywów płynnych;
- wskaźników adekwatności kapitałowej w odniesieniu do poziomu referencyjnego KNF.

Wyniki Banku przed przyznaniem puli premiowej na wynagrodzenia zmienne dla osób zajmujących stanowiska kierownicze są analizowane w perspektywie trzyletniej.

Poziom puli premiowej jest skorelowany z osiągnięciem wyniku na działalności bankowej, zysku netto, wskaźnika koszty/dochody, ROE. Wskaźniki adekwatności kapitałowej w ocenianym okresie nie mogą obniżyć się poniżej poziomów akceptowanych przez KNF. Wskaźniki ryzyka odnoszące się do płynności Banku w ocenianym okresie nie mogą obniżyć się poniżej poziomów akceptowanych przez KNF.

Pula premiowa może być zwiększana wraz z poprawą wskaźników. Pula premiowa przeznaczona na wypłaty premii Członków Zarządu nie może przekraczać wartości 100% łącznych rocznych wynagrodzeń zasadniczych oraz 2% Skonsolidowanego Zysku Netto Grupy Millennium. Wynagrodzenie zmienne osoby objętej Polityką nie może przekraczać 100% jej łącznego rocznego wynagrodzenia stałego.

Polityka odraczania płatności

Członkowie Zarządu Banku Millennium

Przyznanie i wypłata 50% wartości zmiennych składników wynagrodzeń następuje po zakończeniu okresu rozliczeniowego i po ogłoszeniu wyników finansowych a wypłata 50% wynagrodzenia zmiennego podlega odroczeniu na 3 lata, płatnego w równych rocznych ratach. Członkowie Zarządu otrzymują każdą przyznaną część premii – wypłaconą w roku następującym po okresie rozliczeniowym i odroczoną - w połowie w gotówce a w połowie i w instrumencie finansowym, którego wartość odnosi się do wartości akcji Banku Millennium.

Pozostałe osoby

Pozostałym osobom objętym Polityką premia wypłacana jest w 50% w formie gotówkowej w roku następującym po danym roku obrotowym. Pozostałe 50%, jest wypłacane w instrumencie finansowym odnoszącym się do wartości akcji Banku Millennium - w równych rocznych ratach przez 3 lata.

Kryteria nabywania uprawnień

Premia, w części odroczonej, podlega ponownej ocenie w kolejnych latach i może być na podstawie decyzji Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej zmniejszona lub zatrzymana w zależności od sytuacji finansowej Banku wynikającej z działań podjętych w ocenianym okresie.

Warunkiem wypłaty jest niewystąpienie poniższych zdarzeń:

- istotna korekta wyników w odniesieniu do ocenianego okresu,
- niski poziom wyników Banku zagrażający bazie kapitałowej,
- materializacja ryzyka decyzji podjętych w ocenianym okresie wpływająca negatywnie na profil ryzyka banku.

Kryteria oceny wyników na poziomie Banku, jednostek organizacyjnych i indywidualnym będące podstawą do ustalenia i wypłaty indywidualnego zmiennego wynagrodzenia

Członkowie Zarządu Banku:

Decyzje dotyczące przyznania premii Członkom Zarządu podejmuje Komitet Personalny Rady Nadzorczej po analizie wyników z uwzględnieniem kryteriów finansowych:

- wykonanie zaplanowanych budżetów i wskaźników ustalonych dla zarządzanego obszaru działalności,
- porównanie z konkurencyjnymi bankami podobnej wielkości,
- biznesowe kryteria rynkowe ustalone dla danego okresu;

oraz kryteriów niefinansowych, w szczególności:

- ogólnej jakości zarządzania w obszarze odpowiedzialności,
- skutecznego przywództwa i wkładu w rozwój Banku,
- zarządzania i nadzoru nad jednostkami w obszarze odpowiedzialności.

Pozostałe osoby

Komitet Personalny Zarządu Banku Millennium dokonuje oceny pracy w danym okresie rozliczeniowym kierując się kryteriami ilościowymi dla danego obszaru odpowiedzialności (wyniki działalności bankowej linii biznesowych) oraz uznaniowej oceny indywidualnej jakości pracy z szczególnym uwzględnieniem jakości decyzji wpływających na profil ryzyka banku w perspektywie minimum trzyletniej. Każdej osobie zidentyfikowanej jako podejmująca ryzyko przypisano w systemie ocen okresowych wskaźnik związany z jej zakresem odpowiedzialności dotyczący wpływu na profil ryzyka Grupy Banku Millennium.

Na podstawie całościowej ewaluacji wyników za oceniany okres ustalana jest wartość rocznej premii uznaniowej.

Informacje ilościowe dotyczące wynagrodzeń

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wysokości wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, mających istotny wpływ na profil ryzyka, w rozumieniu artykułu 450 CRR

Tabela nr 31 Zagregowane informacje ilościowe dotyczące łącznego wynagrodzenia za 2016 r., z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa oraz z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

Linie biznesowe	Łączne wynagrodzenie		
	Zarząd Banku	Risk Takers (bez Członków Zarządu)	Łącznie
Bankowość Detaliczna	0	1 077	1 077
Bankowość Przedsiębiorstw	0	4 743	4 743
Ogólne Zarządzanie Bankiem	18 187	6 848	25 035
Łącznie	**18 187**	**12 668**	**30 855**

Tabela nr 32 Wysokość wynagrodzeń za 2016 rok, z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczba osób je otrzymujących; wysokość i forma wynagrodzenia zmiennego z podziałem na świadczenia pieniężne, akcje i instrumenty związane z akcjami oraz inne typy; wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące; z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

	Zarząd Banku	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Liczba osób	7	26	6
Wynagrodzenie stałe	10 687	9 230	1 598
Wynagrodzenie zmienne (*)	7 500	1 555	285
Gotówka łącznie	3 750	778	143
Gotówka wypłacona	1 875	778	143
Gotówka odroczona	1 875	0	0
Instrument finansowy łącznie (*)	3 750	778	143
Instrument finansowy przyznany	1 875	0	0
Instrument finansowy odroczony	0	0	0
Instrument finansowy wypłacony	1 875	778	143

(*)Wynagrodzenie zmienne Członkom Zarządu Banku za 2016 rok zostało przyznane decyzją Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej w dniu 25.05.2017.

Tabela nr 33 Wysokość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą za 2016 rok z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące; z podziałem na Członków Zarządu pełniących swoje funkcje w 2016 roku, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część już przyznana	0	0	0

Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część jeszcze nie przyznana	3 750	778	143
Wynagrodzenie zmienne odroczone razem	3 750	778	143

Tabela nr 34 Wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą przyznana w 2016 roku, wypłacona i zmniejszona w ramach korekty o wyniki dla osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (tys. zł)

	Członkowie Zarządu Banku	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Liczba osób	*8*	*28*	*6*
Zatrudnieni na koniec 2016 roku	5	21	5
Byli pracownicy	3	7	1
Wynagrodzenie z odroczoną wypłatą wypłacone w danym roku obrotowym podlegające zmniejszeniu w ramach korekty związanej z wynikami dotyczącymi poprzednich lat obrotowych (**)	2 965	754	83
Zatrudnieni na koniec 2016 roku	1 982	528	75
Byli pracownicy	983	226	8

(**) Wynagrodzenie z odroczoną wypłatą za lata 2012, 2013, 2014, 2015

Tabela nr 35 Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w 2016 r. oraz liczba beneficjentów takich płatności wśród osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (tys. zł)

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wypłaty związane z podjęciem i z zakończeniem zatrudnienia	1 677	90	**0**
Najwyższa taka płatność	1 017	90	0
Liczba osób otrzymujących takie płatności	*2*	*1*	*0*

Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym.

1 osoba – wynagrodzenie w przedziale 1-1,5 mln EUR.

Szczegółowe informacje dotyczące wynagrodzeń Członków Zarządu zamieszczone zostały w rozdziale VIII.3 Sprawozdania Zarządu z działalności Banku Millennium SA za 2016 rok.

13. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU

Niniejszym Zarząd Banku Millennium SA oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniach są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Grupy i Banku Millennium SA.

PODPISY

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
12.07.2017	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	.....
12.07.2017	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	.....
12.07.2017	Wojciech Haase	Członek Zarządu	.....
12.07.2017	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	.....
12.07.2017	Maria Jose Campos	Członek Zarządu	.....
12.07.2017	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	.....

ZAŁĄCZNIK NR 1 FUNDUSZE WŁASNE ZGODNIE Z ROZPORZĄDZENIEM WYKONAWCZYM KOMISJI UE NR 1423/2013 Z DNIA 20.12.2013 R.

ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013

Główne cechy instrumentów kapitałowych

Nr wiersza	Opis
1	Emitent
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument
	Ujmowanie w kapitale regulacyjnym
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określane przez każdy system prawny)
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)
9	Wartość nominalna instrumentu
9a	Cena emisyjna
9b	Cena wykupu
10	Klasyfikacja księgowa
11	Pierwotna data emisji
12	Wieczyste czy terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy
	Kupony / dywidendy
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik

19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu
22	Nieskumulowane czy skumulowane
23	Zamienne czy niezamienne
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany
30	Odpisy obniżające wartość
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)
36	Niezgodne cechy przejściowe
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy

	A	B1	B2	C	D1	D2	D3
1	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.
2	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016
3	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie
4	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

5	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany
7	akcje imienne założycielskie	akcje imienne zwykłe	akcje imienne zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe
8	427 400	600 000	600 000	18 772 600	6 800 008	10 445 464	4 006 000
9	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9a	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9b	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
10	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	30.06.1989	13.06.1990	13.12.1990	17.05.1991	31.12.1991	31.01.1992	10.03.1992
12	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty
13	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
16	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
17	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
19	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
20b	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
21	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
22	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
24	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

28	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
29	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
30	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	
31	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	
32	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	
33	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
34	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	
35	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
36	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
37	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	
	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.	Bank Millennium S.A.
2	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016	PLBIG0000016
3	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie	Polskie
4	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
5	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany
7	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe
8	24 000 000	37 490 884	32 000 000	28 328 516	65 000 000	196 120 000	424 590 872	363 935 033
9	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9a	1,00	1,43	2,38	2,75	3,40	1,00	1,80	2,90
9b	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
10	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	28.05.1993	10.12.1993	30.05.1994	24.10.1994	12.08.1997	12.09.1997	31.12.2001	26.02.2010
12	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty

13	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
16	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
17	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
19	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
20b	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
21	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
22	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
24	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
28	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
29	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
30	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
31	WZA,podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe
32	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy
33	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
34	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA
35	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
36	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
37	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Fundusze własne w okresie przejściowym (tys. zł)

	(A) KWOTA W DNIU UJAWNIENIA	(B) REGULATION (EU) NO 575/2013 ARTICLE REFERENCE	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄDZENIU (UE) NR 575/2013
Kapitał podstawowy Tler 1: instrumenty 1 kapitały rezerwowe			
Instrumenty kapitałowe i powiązane ażio emisyjne	2 360 619	26 (1), 27, 28, 29, EBA list 26 (3)	-
Zyski zatrzymane	3 835 395	26 (1) (c)	-
Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	-184 962	26 (1)	-
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902	26 (1) (f)	-
Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	430 949	26 (2)	-
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	**6 670 903**		-
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-15 951	34, 105	-
Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej] (kwota ujemna)	-62 314	36 (1) (b), 37, 472 (4)	-
Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	146 305	33 (a)	-
Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty	-379 424	36 (1) (d), 40, 159, 472 (6)	-
Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-2 719		-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty z tytułu papierów dłużnych	-	467	-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2	-	467	-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu papierów dłużnych	-2 200	468	-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu papierów udziałowych	-519	468	-

Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-314 103		-
Kapitał podstawowy Tier 1	**6 356 800**		-
Kapitał dodatkowy Tier 1: instrumenty			
Kapitał dodatkowy Tier 1 przed korektami regulacyjnymi	-		-
Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne			
Kapitał dodatkowy Tier 1	-		-
Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier 1 + kapitał dodatkowy Tier 1)	6 356 800		-
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy			
Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane ażio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	128 720	486 (4)	-
Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	128 720		-
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2-1 3	-94 856	472, 472(3)(a), 472 (4), 472 (6), 472 (8) (a), 472 (9), 472 (10) (a), 472 (11) (a)	-
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-94 856		-
Kapitał Tier II	33 864		-
Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier 1 + kapitał Tier II)	6 390 662		-
Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2-13 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	-		-
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2-13) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)	-	472, 472 (5), 472 (8) (b), 472 (10) (b), 472 (11) (b)	-
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2-13) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego Itd.)	-	475, 475 (2) (b), 475 (2) (c), 475 (4) (b)	-

w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2-13) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	-	477, 477 (2) (b), 477 (2) (c), 477 (4) (b)	-
Aktywa ważone ryzykiem razem	36 730 604		-
Współczynniki i bufory kapitałowe	-		-
Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,31%	92 (2) (a), 465	-
Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,31%	92 (2) (b), 465	-
Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	17,40%	92 (2) (c)	-
Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i anty cyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	-	CRD 128, 129, 13-	-
w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	-		-
w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	-		-
w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	-		-
w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	-	CRD 131	-
Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	-	CRD 128	-

Opis podstawowych składników funduszy własnych

Uszczegółowienie pozycji z Tabeli nr 5 (w tys. złotych)

1.1.1.1.1	**Opłacone instrumenty kapitałowe**	**1 213 117**

Pozycja ta jest równa kapitałowi zakładowemu spółki, który składa się z następujących składników (Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł):

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imienne założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989

B1	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imienne zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 zł				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

1.1.1.1.3	**Ażio**	**1 147 502**

Ażio jest to kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej. Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.		
1.1.1.2.2.1	**Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej**	**701 252**
Pozycja ta równa jest skonsolidowanemu wynikowi netto za rok 2016.		
1.1.1.2.2.2	**(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego**	**-270 303**
Jest to kwota wyniku netto, która nie może być zaliczona do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych. Na pozostałą kwotę (430 949 tys zł) Bank uzyskał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na zaliczenie jej do kapitału podstawowego Tier I. Kwota ta stanowi zysk netto Grupy za 6 miesięcy 2016r.		
1.1.1.3	**Skumulowane inne całkowite dochody**	**-184 962**
Pozycja ta składa się z kapitału z aktualizacji wyceny powstałego w rezultacie rozpoznania: - efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Kwota -38 312 tyś zł, - efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Kwota -146 305 tyś zł, - zysków / (strat) aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty wynikające z dyskontowania przyszłych zobowiązań powstałych z tytułu utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat. Kwota -345 tyś zł.		
1.1.1.4	**Kapitał rezerwowy**	**3 835 395**

Kapitał ten powstał w wyniku corocznych uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy o podziale zysków. Uchwały te zdecydowały na pozostawieniu części zysków wypracowanych w Banku i spółkach Grupy. Zgodnie ze statutem, o użyciu kapitału rezerwowego decyduje WZA i może on być przeznaczony w szczególności na pokrycie ewentualnych przyszłych strat lub wypłatę dywidendy.		
1.1.1.5	**Fundusze ogólne ryzyka bankowego**	**228 902**
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku stworzony był z zysku po opodatkowaniu zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 z późniejszymi zmianami.		
1.1.1.9.2	**Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne**	**146 305**
Jest to kwota, która ze znakiem ujemnym jest składową pozycji 1.1.1.3 i zgodnie z artykułem 33 Rozporządzenia nr 575/2013 Bank nie włącza jej do funduszy własnych.		
1.1.1.9.5	**Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny**	**-15 951**
Korekta ta dotyczy: - dłużnych papierów wartościowych (portfel do obrotu): -314 tyś zł - dłużnych papierów wartościowych (portfel dostępne do sprzedaży): -13 972 tyś zł - akcji (portfel dostępne do sprzedaży): -15 tyś zł - wartości bilansowej instrumentów pochodnych (portfel do obrotu): -482 tyś zł - wartości bilansowej instrumentów pochodnych (zabezpieczające): -1 168 tyś zł		
1.1.1.11.1	**(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych**	**-62 314**
Kwota ta składa się głównie z wartości oprogramowania zakupionego przez Bank i spółki Grupy.		
1.1.1.13	**(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB**	**-474 280**
Odliczenia na podstawie art. 36 CRR, dotyczą portfeli kredytów detalicznych mieszkaniowych zabezpieczonych na nieruchomościach (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE), dla których Grupa posiada zezwolenie na stosowanie metody IRB. Sposób ujmowania kwot oczekiwanych strat jest zgodny z art. 128 i 159 CRR.		
1.1.1.26	**Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I**	**92 137**

Korekty te składają się z następujących kwot: - przeniesienia 20% pozycji 1.1.1.13 do pozycji 1.2.10 zgodnie z artykułem 472 i 478 Rozporządzenia nr 575/2013. Kwota korekty +94 856 tyś zł, - skorygowaniu efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wykazanego w pozycji 1.1.1.3 o 40% niezrealizowanych zysków zgodnie z artykułem 468 Rozporządzenia nr 575/2013. Kwota korekty -2 719 tyś zł,		
1.2.1.1	**Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane**	**128 720**
Bank (i Grupa) zalicza do funduszy uzupełniających zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych o terminach wymagalności w grudniu 2017r. Kwota nominalna zobowiązania to 150 000 000 euro. Po zastosowania dziennej amortyzacji kwota zaliczona do Tier II wynosi 29 096 tyś euro czyli 128 720 tyś zł.		
1.2.10	**Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II**	**-94 856**
Korekta z tytułu przeniesienia 20% pozycji 1.1.1.13 zgodnie z artykułem 472 i 478 Rozporządzenia nr 575/2013.		

ZAŁĄCZNIK NR 2 RAPORT A ROZPORZĄDZENIE CRR

ARTYKUŁ CRR (Część 8)	Tekst CRR	Punkt w Raporcie / Innym dokumencie
435.1.a	1. Instytucje ujawniają swoje cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem oddzielnie dla każdej kategorii ryzyka, w tym rodzaje ryzyka, o których mowa w niniejszym tytule. Ujawnione informacje dotyczą: a) strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka;	3 8 Roczny Raport VII Sprawozdanie Zarządu
435.1.b	b) struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie;	8 Roczny Raport VII Sprawozdanie Zarządu
435.1.c	c) zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka;	8 Roczny Raport VII Sprawozdanie Zarządu
435.1.d	d) strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko;	8 Roczny Raport VII Sprawozdanie Zarządu
435.1.e	e) zatwierdzonego przez organ zarządzający oświadczenia na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w instytucji, dającego pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii instytucji;	13
435.1.f	f) zatwierdzonego przez organ zarządzający zwięzłego oświadczenia na temat ryzyka, w którym pokrótce omówiono ogólny profil ryzyka instytucji związany ze strategią działalności. Przedmiotowe oświadczenie zawiera kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez instytucję, w tym interakcji między profilem ryzyka instytucji a tolerancją na ryzyko określoną przez organ zarządzający.	8 Roczny Raport VII Sprawozdanie Zarządu
435.2.a	2. W odniesieniu do zasad zarządzania instytucje ujawniają następujące informacje wraz z regularnymi, przynajmniej corocznymi aktualizacjami: a) liczbę stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego;	3
435.2.b	b) politykę rekrutacji dotyczącą wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej;	12
435.2.c	c) strategię w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane;	12

435.2.d	d) utworzenie (bądź nie) przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły;	3
435.2.e	e) opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do organu zarządzającego.	3
436.a-b	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące zakresu stosowania wymogów niniejszego rozporządzenia zgodnie z dyrektywą 2013/36/UE: a) nazwę instytucji, do której mają zastosowanie wymogi niniejszego rozporządzenia; b) zarys różnic w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych wraz z krótkim opisem odnośnych podmiotów i wyjaśnieniem, czy: (i) są one w pełni skonsolidowane; (ii) są skonsolidowane metodą proporcjonalną; (iii) pomniejszają fundusze własne; (iv) nie są skonsolidowane	5
436.c	c) wszelkie istniejące obecnie lub przewidywane istotne przeszkody praktyczne lub prawne dla szybkiego transferu funduszy własnych lub spłaty zobowiązań przez jednostkę dominującą i jej jednostki zależne;	5
436.d	d) kwotę łączną, o którą rzeczywiste fundusze własne są mniejsze od wymaganego minimum we wszystkich jednostkach zależnych nieobjętych konsolidacją, oraz nazwę lub nazwy takich jednostek zależnych;	5
436.e	e) w stosownych przypadkach okoliczności stosowania przepisów określonych w art. 7 i 9.	5
437.1.a	1. W odniesieniu do funduszy własnych instytucja ujawnia następujące informacje: a) pełne uzgodnienie pozycji kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych Tier I, pozycji Tier II, jak również filtrów i odliczeń stosowanych na mocy przepisów art. 32- 35, 36, 56, 66 oraz 79 w odniesieniu do funduszy własnych instytucji oraz bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym instytucji;	5 Załącznik 1
437.1.b	b) opis głównych cech instrumentów w kapitale podstawowym Tier I i instrumentów dodatkowych w Tier I oraz instrumentów w kapitale Tier II emitowanych przez instytucję;	5 Załącznik 1
437.1.c	c) pełne warunki dotyczące wszystkich instrumentów w kapitale podstawowym Tier I, instrumentów dodatkowych w Tier I oraz instrumentów w kapitale Tier II;	5 Załącznik 1
437.1.d	d) oddzielne informacje na temat charakteru i kwot następujących pozycji: (i) każdego filtru ostrożnościowego stosowanego zgodnie z art. 32-35; (ii) każdego odliczenia dokonanego zgodnie z art. 36, 56 oraz 66; (iii) pozycji nieodliczonych zgodnie z art. 47, 48, 56, 66 oraz 79;	5 Załącznik 1
437.1.e	e) opis wszystkich ograniczeń zastosowanych do obliczania funduszy własnych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz instrumentów, filtrów ostrożnościowych i odliczeń, do których te ograniczenia mają zastosowanie;	5

437.1.f	f) w przypadku, gdy instytucje ujawniają współczynniki kapitałowe obliczone z wykorzystaniem elementów funduszy własnych ustalonych na podstawie innej niż podstawa określona w niniejszym rozporządzeniu – kompleksowe wyjaśnienie podstawy służącej do obliczania tych współczynników kapitałowych.	n.d.
438.a	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące przestrzegania przez instytucję wymogów określonych w art. 92 niniejszego rozporządzenia oraz w art. 73 dyrektywy 2013/36/UE: a) skrótowy opis metody stosowanej przez instytucję do oceny adekwatności jej kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań;	6.2
438.b	b) na wniosek odpowiedniego właściwego organu – rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE;	4
438.c	c) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112;	6.1
438.d	d) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 3 – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 147. W przypadku kategorii ekspozycji detalicznych wymóg ten stosuje się do każdej kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne rodzaje korelacji wymienione w art. 154 ust. 1–4. W przypadku kategorii ekspozycji kapitałowych wymóg ten ma zastosowanie się do: (i) każdej metody ustanowionej w art. 155; (ii) ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego, ekspozycji w niepublicznych instrumentach kapitałowych w wystarczająco zróżnicowanych portfelach oraz innych ekspozycji; (iii) ekspozycji podlegających nadzorczemu okresowi przejściowemu pod względem wymogów w zakresie funduszy własnych; (iv) ekspozycji podlegających przepisom przewidującym zasadę praw nabytych pod względem wymogów w zakresie funduszy własnych;	6.1
438.e	e) wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c);	6.1
438.f	f) wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł III rozdziały 2, 3 i 4 oraz ujawnione oddzielnie.	6.1
439.a	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące ich ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta, o którym mowa w części trzeciej, tytuł II, rozdział 6: a) omówienie metod stosowanych do przypisywania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych do ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta;	7.2
439.b	b) omówienie strategii ustanawiania zabezpieczenia i ustalania rezerw kredytowych;	7.2
439.c	c) omówienie zasad dotyczących ekspozycji na ryzyko niekorzystnej korelacji;	7.2

439.d	d) omówienie wpływu wartości zabezpieczenia, jakie musiałaby zapewnić instytucja przy obniżeniu oceny jej wiarygodności kredytowej;	7.2
439.e	e) dodatnią godziwą wartość brutto umów, korzyści wynikające z kompensowania, skompensowaną bieżącą ekspozycję kredytową, ustanowione zabezpieczenie oraz wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych. Wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych stanowi ekspozycję kredytową z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych po uwzględnieniu korzyści z obowiązujących prawnie umów o kompensowaniu zobowiązań i umów o zabezpieczenie;	7.2
439.f	f) środki służące obliczaniu wartości ekspozycji według metod określonych części trzeciej, tytuł II, rozdział 6,sekcje 3–6, w zależności od tego, która z metod ma w danym przypadku zastosowanie;	7.2
439.g	g) wartość referencyjną kredytowych instrumentów pochodnych pełniących funkcję zabezpieczenia oraz rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów ekspozycji kredytowej;	7.2
439.h	h) kwoty referencyjne kredytowych transakcji pochodnych, podzielonych na takie, które służą celom związanym z własnym portfelem kredytowym instytucji, oraz takie, które wykorzystuje się przy działalności pośredniczącej, w tym rozkład stosowanych kredytowych produktów pochodnych, w dalszym podziale według ochrony nabytej i sprzedanej w ramach każdej grupy produktów;	7.2
439.i	i) oszacowanie współczynnika α pod warunkiem uzyskania przez instytucję stosownej zezwolenia właściwych organów.	7.2
440	1. Instytucja ujawnia następujące informacje dotyczące przestrzegania przez nią wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, o którym mowa w tytule VII rozdział 4 dyrektywy 2013/36/UE:	4
441	1. Instytucje określone jako globalne instytucje o znaczeniu systemowym zgodnie z art. 131 dyrektywy 2013/36/UE rokrocznie ujawniają wartości wskaźników stosowanych do określenia wyniku instytucji zgodnie z metodą określania, o której mowa w tym artykule.	n.d.
442.a	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące ekspozycji instytucji na ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia: a) stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości;	7.3 8 Roczny Raport
442.b	b) opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego;	7.3 8 Roczny Raport
442.c	c) całkowitą kwotę ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji;	7.3
442.d	d) rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;	7.3
442.e	e) rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;	7.3

442.f	f) zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;	15.b Roczny Raport 18.e Roczny Raport
442.g	g) w podziale na istotne branże lub typy kontrahenta – kwotę: (i) ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, przedstawione oddzielnie; (ii) korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego; (ii) korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego; (iii) narzutów związanych z korektami z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego w danym okresie sprawozdawczym;	7.3 VII.3 Raport Zarządu
442.h	h) kwotę ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym;	7.3
442.i	i) uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie. Informacje te obejmują: (i) opis rodzaju korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe; (ii) salda początkowe; (iii) kwoty wpisane w ciężar korekt o ryzyko kredytowe w danym okresie sprawozdawczym; (iv) kwoty odpisane lub rozwiązane z tytułu szacowanych możliwych strat na ekspozycjach w danym okresie sprawozdawczym, wszystkie inne korekty, w tym korekty wynikające z różnic kursowych, połączeń przedsiębiorstw, przejęć i zbyć jednostek zależnych oraz transfery między korektami o ryzyko kredytowe; (v) salda końcowe.	7.3
443	Aktywa obciążone	7.5
444.a	W odniesieniu do instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 ujawnia się następujące informacje: a) nazwy wyznaczonych ECAI i agencji kredytów eksportowych oraz przyczyny ewentualnych zmian;	7.4
444.b	b) kategorie ekspozycji, do których stosuje się poszczególne ECAI lub agencje kredytów eksportowych;	7.4
444.c	c) opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny kredytowej emitenta i oceny kredytowej emisji do pozycji nieuwzględnionych w portfelu handlowym;	7.4
444.d	d) przyporządkowanie ratingu zewnętrznego każdej z wyznaczonych ECAI lub agencji kredytów eksportowych do stopni jakości kredytowej określonych w części trzeciej tytuł II rozdział 2, uwzględniając fakt, iż ujawnienie tych informacji nie jest konieczne, jeśli instytucja stosuje standardowy system przyporządkowywania ocen, opublikowany przez EUNB;	7.4
444.e	e) wartości ekspozycji oraz wartości ekspozycji po ograniczeniu ryzyka kredytowego związane z każdym stopniem jakości kredytowej określonym w części trzeciej tytuł II rozdział 2, a także kwoty pomniejszające fundusze własne.	7.4

445	Instytucje obliczające swoje wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 92 ust. 3 lit. b) i c) ujawniają te wymogi oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka, o którym mowa w tych przepisach. Ponadto ujawniają one oddzielnie wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu szczególnego ryzyka stopy procentowej związanego z pozycjami sekurytyzacyjnymi.	9 8.4 Roczny Raport
446	Instytucje ujawniają metody oceny wymogów w zakresie funduszy własnych dla ryzyka operacyjnego, do których kwalifikuje się dana instytucja; opis metod określonych w art. 312 ust. 2, jeśli są stosowane przez instytucję, w tym omówienie ważnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych uwzględnionych w metodzie pomiaru tej instytucji, zaś w przypadku częściowego stosowania – zakres i zasięg poszczególnych zastosowanych metod.	8
447.a	W odniesieniu do ekspozycji w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym instytucje ujawniają następujące informacje: a) zróżnicowanie między ekspozycjami pod względem ich celów, w tym w zakresie zysków kapitałowych oraz celów strategicznych, a także przegląd stosowanych technik rachunkowości oraz metod wyceny, w tym zasadnicze założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz wszystkie znaczące zmiany tych praktyk;	9
447.b	b) wartość księgową, wartość godziwą oraz – w przypadku ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego – porównanie z ceną rynkową, jeśli zasadniczo różni się ona od wartości godziwej;	9
447.c	c) rodzaje, charakter oraz kwoty ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego, ekspozycji w niepublicznych papierach kapitałowych w wystarczająco zdywersyfikowanych portfelach oraz innych ekspozycji;	9
447.d	d) zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji w danym okresie w ujęciu skumulowanym; oraz	9
447.e	e) całkowitą wartość niezrealizowanych zysków lub strat, łączne niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny oraz wszelkie takie kwoty ujęte w funduszach własnych podstawowych lub dodatkowych.	9
448.a	W przypadku ekspozycji na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym instytucje ujawniają następujące informacje: a) charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia (w tym założenia dotyczące przedterminowej spłaty kredytów i zachowania depozytów o nieustalonym terminie wymagalności) oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej;	9 8.4 Raport Roczny
448.b	b) wahania w zakresie zysku, wartości gospodarczej lub innego stosownego wskaźnika używanego przez kierownictwo instytucji do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez kierownictwo instytucji, z podziałem na poszczególne waluty.	9 8.4 Raport Roczny
449	Instytucje obliczające kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 5 lub wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 337 lub 338 ujawniają w stosownych przypadkach następujące informacje oddzielnie dla portfela handlowego i niehandlowego:	7.1

450.a	1. W odniesieniu do polityki i praktyk instytucji w zakresie wynagrodzeń dla kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka, instytucje ujawniają co najmniej następujące informacje: a) informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, a także liczbę posiedzeń organizowanych w danym roku obrachunkowym przez organ zarządzający pełniący nadzór nad wynagrodzeniami, w tym – w stosownych przypadkach – informacje na temat składu i zakresu zadań komisji ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, z którego usług skorzystano przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, oraz roli odpowiednich zainteresowanych stron;	12
450.b	b) informacje na temat powiązania między wynagrodzeniem a wynikami;	12
450.c	c) najważniejsze informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń, w tym informacje na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień;	12
450.d	d) stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy36/2013;	12
450.e	e) informacje na temat kryteriów dotyczących osiąganych wyników, stanowiących podstawę uprawnień do akcji, opcji na akcje lub zmiennych elementów wynagrodzenia;	12
450.f	f) główne parametry oraz uzasadnienie wszelkiego rodzaju systemu elementów zmiennych i wszelkich innych świadczeń niepieniężnych;	12
450.g	g) zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia, z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa;	12
450.h	h) zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji, zawierające następujące dane: (i) wysokość wynagrodzeń za dany rok obrachunkowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczba osób je otrzymujących; (ii) wysokość i forma wynagrodzenia zmiennego z podziałem na świadczenia pieniężne, akcje i instrumenty związane z akcjami oraz inne typy; (iii) wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące; (iv) wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą przyznana w danym roku obrachunkowym, wypłacona i zmniejszona w ramach korekty o wyniki; (v) płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w danym roku obrachunkowym oraz liczba beneficjentów takich płatności; (vi) kwoty płatności związanych z odprawą dokonane w danym roku obrachunkowym, liczba beneficjentów takich płatności oraz wysokość najwyższej takiej płatności na rzecz jednej osoby;	12

450.i	i) liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR;	12
451.a	1. Instytucje ujawniają następujące informacje na temat swojego wskaźnika dźwigni obliczonego zgodnie z art. 429, oraz zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej: a) wskaźnik dźwigni oraz sposób, w jaki instytucja zastosowała art. 499 ust. 2 i 3;	10
451.b	b) podział miary ekspozycji całkowitej, jak również uzgodnienie miary ekspozycji całkowitej ze stosownymi informacjami ujawnianymi w publikowanych sprawozdaniach finansowych;	10
451.c	c) w stosownych przypadkach kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11;	10
451.d	d) opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej;	10
451.e	e) opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni.	10
452.a	Instytucje obliczające kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody IRB ujawniają następujące informacje: a) zezwolenie właściwego organu na stosowanie tej metody lub zmianę metody już stosowanej;	11.1
452.b	b) wyjaśnienie i przegląd: (i) struktury systemów ratingu wewnętrznego oraz powiązań między ratingami wewnętrznymi i zewnętrznymi; (ii) stosowania oszacowań wewnętrznych do innych celów niż obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 3; (iii) procesu zarządzania ograniczeniem ryzyka kredytowego oraz uznawania technik ograniczenia ryzyka kredytowego; (iv) mechanizmów kontroli systemów ratingowych (w tym opis stopnia ich niezależności i zakresów odpowiedzialności) oraz przeglądu systemów ratingowych;	11.2 11.3 11.4
452.c	c) opis procesu ratingów wewnętrznych dostarczany oddzielnie dla następujących kategorii ekspozycji: (i) rządy centralne i banki centralne; (ii) instytucje; (iii) przedsiębiorstwa, w tym MŚP, kredytowanie specjalistyczne i nabyte należności korporacyjne; (iv) ekspozycje detaliczne dla każdej kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne rodzaje korelacji wymienione w art. 154 ust. 1–4; (v) papiery kapitałowe;	11.2
452.d	d) wartości ekspozycji w odniesieniu do każdej kategorii ekspozycji określonych w art. 147. Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych, instytucji i przedsiębiorstw w przypadkach, w których do obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem instytucje stosują własne oszacowania wartości LGD lub współczynniki konwersji, ujawnia się oddzielnie od ekspozycji, w odniesieniu do których instytucje nie stosują takich oszacowań;	11.2

452.e	e) w celu umożliwienia miarodajnego zróżnicowania ryzyka kredytowego w odniesieniu do każdej kategorii ekspozycji (rządy centralne i banki centralne, instytucje, przedsiębiorstwa i papiery kapitałowe) oraz w odniesieniu do wystarczającej liczby klas jakości dłużników (w tym dłużników, którzy nie wykonali zobowiązania) instytucje ujawniają następujące informacje: (i) ekspozycję całkowitą, w tym w odniesieniu do kategorii ekspozycji wobec rządów centralnych i banków centralnych, instytucji i przedsiębiorstw – sumę niespłaconych kredytów i wartości ekspozycji dla niewykorzystanych zobowiązań; w odniesieniu do papierów kapitałowych – pozostającą kwotę należną; (ii) średnią wagę ryzyka ekspozycji ważonych ryzykiem; (iii) w przypadku instytucji stosujących własne oszacowania współczynników konwersji do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem – kwotę niewykorzystanych zobowiązań i średnią wartość ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji;	11.2
452.f	f) w przypadku kategorii ekspozycji detalicznych oraz każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv) – albo informacje określone w lit. e) (w stosownych przypadkach przedstawione w sposób zbiorczy), albo analizę ekspozycji (niespłacone kredyty i wartości ekspozycji z tytułu niewykorzystanych zobowiązań) w odniesieniu do wystarczającej liczby klas oczekiwanych strat, aby umożliwić miarodajne zróżnicowanie ryzyka kredytowego (w stosownych przypadkach przedstawione w sposób zbiorczy);	11.2
452.g	g) rzeczywiste korekty o szczególne ryzyko kredytowe za poprzedni okres dla każdej kategorii ekspozycji (w przypadku ekspozycji detalicznych, dla każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv)) oraz różnicę w stosunku do wcześniejszych doświadczeń;	11.2
452.h	h) opis czynników, które miały wpływ na poniesione straty w poprzednim okresie (na przykład, czy dana instytucja zaobserwowała wyższe niż średnie współczynniki niewykonania zobowiązań lub wyższe niż średnie wartości LGD i współczynników konwersji);	11.2
452.i	i) oszacowania danej instytucji w zestawieniu z rzeczywistymi wynikami w dłuższej perspektywie czasowej. Informacje te obejmują co najmniej oszacowania strat w zestawieniu z rzeczywistymi stratami w każdej kategorii ekspozycji (w przypadku ekspozycji detalicznych – dla każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv)) w okresie, który jest wystarczający do miarodajnej oceny funkcjonowania procesów ratingu wewnętrznego dla każdej kategorii ekspozycji (w przypadku ekspozycji detalicznych – dla każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv)). W stosownych przypadkach instytucje dokonują dalszego podziału powyższych informacji w celu przeprowadzenia analizy wartości PD oraz – w przypadku instytucji stosujących własne oszacowania wartości LGD lub współczynników konwersji – w celu analizy wyników oszacowania wartości LGD i współczynnika konwersji względem oszacowań przedstawionych w ujawnionych informacjach dotyczących ilościowej oceny ryzyka określonych w niniejszym artykule;	11.2
452.j	j) w odniesieniu do wszystkich kategorii ekspozycji określonych w art. 147 i każdej kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne rodzaje korelacji wymienione w art. 154 ust. 1–4: (i) w przypadku instytucji stosujących własne oszacowania wartości LGD do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem – średnie wartości LGD i PD ważone ekspozycją w ujęciu procentowym dla każdej właściwej lokalizacji geograficznej ekspozycji kredytowych; (ii) w przypadku instytucji, które nie stosują własnych oszacowań wartości LGD – średnią wartość PD ważoną ekspozycją w ujęciu procentowym dla każdej właściwej lokalizacji geograficznej ekspozycji kredytowych.	n.d.

453.a	Instytucje wykorzystujące techniki ograniczenia ryzyka kredytowego ujawniają następujące informacje: a) zasady i procedury dotyczące kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zakres, w jakim dana jednostka takie kompensowanie wykorzystuje;	11.4
453.b	b) zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi;	11.4
453.c	c) opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjętych przez daną instytucję;	11.4
453.d	d) główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytową;	11.4
453.e	e) informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego;	11.4
453.f	f) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej lub metody IRB, ale niedokonujących własnych oszacowań wartości LGD lub współczynników konwersji w odniesieniu do danej kategorii ekspozycji – całkowitą wartość ekspozycji podaną oddzielnie dla każdej kategorii ekspozycji (w stosownych przypadkach po skompensowaniu pozycji bilansowych lub pozabilansowych), która jest objęta – po zastosowaniu korekt z tytułu zmienności – uznanym zabezpieczeniem finansowym lub innym uznanym zabezpieczeniem;	11.4
453.g	g) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej lub metody IRB – całkowitą wartość ekspozycji podaną oddzielnie dla każdej kategorii ekspozycji (w stosownych przypadkach po skompensowaniu pozycji bilansowych lub pozabilansowych), która jest objęta gwarancjami lub kredytowymi instrumentami pochodnymi. W przypadku kategorii ekspozycji kapitałowych wymóg ten stosuje się do każdej metody określonej w art. 155.	11.4
454	Instytucje, które do obliczenia wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego stosują metody zaawansowanego pomiaru określone w art. 321–324, ujawniają opis zastosowania ubezpieczeń i innych mechanizmów transferu ryzyka w celu ograniczenia tego ryzyka.	11.4
455	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego	11.4